

پيشه كى چاپى دووهم

سوپاس و ستايش بۆ خواى پهروه ردگار (يهك مانگ) تپه پر
 نه بوو به سهر چاپى يه كه مى ئه م ناميله كه يه دا هه موو نوسخه كانى
 ته واو بوون و داواكارى يه كى زؤريشى له سهره ...
 ده توانم بلّيم : هوى سهره كى ئه مه ش دهگه رپته وه بۆ چه ند
 خالّيك ، له وانه :

- 1 - گرنگى نووسراوه كه ، چونكه باس له بابته كى واقعى و
 زيندوو و پيويسى رۆزگارى ئيستا ده كات .
- 2 - ساده يى شيوازي دارشتن و بهرده ست خستنى زانيارى يه كان
 بۆ لاوانى ئه مرؤ كه به ئاسانترين شيوه بتوانن لى ئى تئبگه ن و پى ئى
 سوودمه ند ببن ، چونكه به پاستى وشه و زاراوه ي زل و په ونه قدارى
 بى ناوه رؤك ميشكى زؤربه ي لاوانى ئه مرؤى ماندوو كردوو .
- 3 - خويندنه وه ي ئه م ناميلكه يه و هاوشيوازه كانى هيّز و توانايه ك
 ده به خشيت به لاوانى رۆزگارى ئيستا كه له بؤشاييه كى رۆحى و
 حالته تىكى ده روونى نا هه موارد ده ژين ، به پاستى ديارى كردنى
 هؤكاره كانى ئه م حالته و ده ستنيشان كردنى رپگاكانى چاره سه ر
 ده بيته مايه ي پر كردنه وه و چاره سه كردنى ئه و بؤشاييه رۆحى و
 حالته ده روونى يه نا هه مواره ، ناوه رؤكى ئه م ناميلكه يه ش هه و لكى

دلسوزانه بوو له م بواره دا .

پیم باشه لیره دا ئاماژه به چند خالیک بدهم :

1 - له م چاپه نوئی یه دا به هاوکاری و پیداجوونه وه و تییبینی چهند برا و خوشکیکی به پیزه له چاپی یه کانی چاپی یه که می ئه م وهرگیزانه راستکرانه وه ، داواکارم خوی گوره پاداشتی هه موویان به چاکه بداته وه و نمونه یان زور بکات و ئه و هه وه دلسوزانانیه یان بکاته سه ده قه یه کی به رده وام بو قه بر و قیامه تیان .

2 - هه ندیک له خوینه رانی ئه م زنجیره یه (لهگه ل کیدا داده نیشیت و هاوهرییه تی کی دهکهیت ؟) و زنجیره که ی پیشوویش (برای لاوم چون به رهنگاری ناره زوو ده بیته وه ؟) :

پرسیاریان ده کرد سه بارهت به وه ی ئایا بو چی ته نها باسی (برا) و (برایه تی) و (برایان) ده کریت ؟ ئه ی بو باسی (خوشک) و (خوشکایه تی) و (خوشکان) ناکریت ؟
له وه لامدا ده لیم : ئه مه ئه وه ناگه یه نیت که وا ئیمه خوشکانی به ئیمان و حه یا و حیشمهت په راویز ده خهین !
نه خیر هه رگیز وانی یه و هه ر که سیکیش وا تیگیات ئه و زور به هه له دا چوه !

له بهر ئه مه له کتیبی (برایه تی نیوان موسلمانان) دا له په راویزی لاپه ره (4) دا ئاماژه م به هۆکاری ئه مه داوه و نووسیومه :

پیویسته شهوه بزانیته که شه م بابه ته (برایه تی) و هاوشیوازه کانی
تهنها تاییه ت نی به به پیوانی موسلمانه وه ، به لکو ثافره تان و خوشکانی
موسلمانیش ده گریته وه چونکه (برایه تی له نیوان پیواندا = خوشکایه تی
له نیوان ثافره تاندا) ، پیغهمبه ری خوا (ﷺ) فرموویه تی : «إِنَّمَا النِّسَاءُ
شَقَائِقُ الرِّجَالِ» [صحیح سنن أبی داود رقم : (216)] .

واته : ثافره تان هاوشان و له ریزی پیوان دان .

له مه وه شهوه تیده گهین که هه ر تاییه ت و فرمووده یه ک فرمانی تیدا بوو
بو پیوان یان باسی پیوانی ده کرد شهوا ثافره تانیش ده گریته وه .

قال السَّحَافُظُ ابْنُ حَجْرٍ فِي "فَتْحِ الْبَارِي شَرْحِ صَحِيحِ الْبُخَارِيِّ":

«إِنَّمَا خُصَّ الذَّكَرُ بِالذِّكْرِ لِكَوْنِ الرِّجَالِ فِي الْغَالِبِ هُمْ الْمُخَاطَبُونَ
وَالنِّسَاءُ شَقَائِقُ الرِّجَالِ فِي الْأَحْكَامِ إِلَّا مَا خُصَّ»* .

واته : به راستی له بهر شهوه به تاییه ت باسی ره گزی نیر کراوه چونکه
زۆریه ی جار گوفتار رووبه پرووی پیوان کراوه شهوه و ثافره تانیش له باسی
ته حکامه کانی شه رعدا هاوشانن و له ریزی پیوان دان نیللا لهو حوکمانه دا
نه بیته کهوا تاییه تن به پیوانه وه .

خوای گه وه له قورئاندا فرموویه تی : ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ

بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ

* فتح الباري : (1 / 333) ، وانظر : (6 / 740) منه أيضاً .

الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾ [سورة التوبة] .

واته : ئيمانداران له پياوان و ئاډره تان هه نديکيان دؤست و پشتيوانی هه نديکی تریانن ، هه موویان فه رمان ده کهن به چاکه و پيگري ده کهن له خرابه و نوپژ ده کهن و زه کات دده دن و گوپرايه لی خوا و پيغه مبه ره کهی ده کهن ، ئه وانه خوا په حمیان پی ده کات ، به راستی خوا به ده سولات و دانایه .

3 - سه باره ت به (پیکه وه دانیشتن و هاوړپیه تی و په یوه ندی نیوان کوپان و کچان) که له م نامیلکه یه دا ئاماژه ی بؤ نه کراوه و بابه تیکی زور هه ستیار و پیویست و زیندوویشه به پشتیوانی خوی گه وره له زنجیره ی داهاتوودا ده یخه ی نه بهر لیکو لینه وه و له ژیر ناو نیشانی **(هاوړپیه تی و په یوه ندی نیوان کوپان و کچان)** دا چاپ ده کریت (إِنْ شَاءَ اللَّهُ) .

له کو تایی ئه م پیشه کی یه دا دووباره سوپاس و ستایشی خوی زانا و دانا ده که م و داوای لیده که م که ئه م هه وله که مه م به پاکی لی قه بول بکات و بیکاته تیشوویه ک بؤ قه بر و قیامه تم ..

وه رگنیر : محمد عبد الرحمن لطیف

(که لار : 24 / 4 / 1429 ک . 29 / 5 /

(2008

پيشه کی نووسهر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين ، وصلى الله وسلم على عبده ورسوله نبينا
محمد وعلى آله وصحبه أجمعين .
أما بعد :

ئهم نوسراوه چهند لاپه ريه كه كؤمكردونه ته وه له
فهرموده كاني پيغه مبه ر (ﷺ) ، وه له ووته ي زانايان و دانايان
سه باره ت به هاندان بؤ ه ل بئزاردني هاوړي و براده ري صالح و
چاك ، وه سه باره ت به ووريا كرده وه و ئاگادار كرده وه له
هاوړي و براده ري خراپ ، له گه ل پوون كرده وه ي به ره م و
شوينه واري ئه م و ئه ويش .

هېچ هه ول و تيكوشاني مني تيدا ني يه جگه له هه ل بئزاردن و
به ند كردن و كؤكرده وه ي نه بيت له جيگايه كدا ، بؤ ئه وه ي
بكه ويته بهر چاوي براياني خواييم له گه نجه به هيو و
ئوميده نده كان .

برا و خوشکی گنج :

ئهم ووته و حکمه تانه بکه به چرایه ک پووناکی لیوه
 وه برگریت ، وه نه که بیت هه لباردنی هاوپیکه ت به ند بیت به
 خۆشه ویستی سروشتیه وه یان به هوا و ئاره زووه وه یان به
 (مزاج) وه ، چونکه چه ندین مرؤف هه یه خۆپاریزی ده کات له
 خوارده مه نیه ک که حزی لیده کات یان له ئاره زوویه ک که ده روون
 و نه فسی بۆی ده پوانییت ئه مه ش له ترسی ئه و ئه نجامه ی که لیی
 ده که ویته وه چ ئیستا بیت یان له داها توودا .

وه له بیرت نه چیت بیپیره وه بۆ برای موحتاجت
 پارانه وه یه کی نهینی که خوا سووده که ی بگه یه نییت به ئه و به
 تۆش .

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته .

عبد الله بن علي الجعیش

القصیم — بريدة — كلية الشريعة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين ، والصلاة والسلام على مَنْ بعثه الله رحمةً
للعالمين ، وعلى آله وصحبه أجمعين .

و بعد :

خوای پاک و پایه بهرز مه بهستی خوئی له دروست کردنی جنۆکه
و مرۆف دیاری کردووئه ئه ویش : په رستنی خوایه به تهنها به بی
شهریک و هاوه لبریاردان بوئی ، وهك فهرموویه تی : ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ
وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ [سورة الذاریات] .

واته : خوا جنۆکه و مرۆفی دروست نه کردووئه تهنها بو یهك
مه بهست نه بیته ئه ویش په رستنی خوایه به تاك و تهنها و بی شهریک
و هاوه لبریاردان بوئی .

وه فهرموویه تی : ﴿ وَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا
اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ﴾ [سورة النحل] .

واته : ئیمه بو هه موو ئوممهت و قهوم و کومه له خه لکیک
پیغه مبه ریکمان ناردووئه بو ئه وهی : خوا به تهنها بپه رستن و دوور
بکه ونه وه له طاغوت و ئه وانهی که جگه له خوا ده په رسترین .

وه فهرموویه تی : ﴿بَرَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمَلِكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾
 الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾﴾ [سورة
 الملك] .

واته : گه ورهیی و پایه به رزی بۆ ئه و خوییهی که مو لکی به
 دهسته و توانای به سهر هه مو شتی کدا ههیه ، ئه و خوییهی که مردن
 و ژیا نی دروست کردووه بۆ ئه وهی تا قیلتان بکاته وه تا ده ربکه ویت
 کامتان کرده وه تان چاکتره ، وه ئه و خوییه توانای به سهر هه مو
 شتی کدا ههیه و لی بورده شه بۆ تا وانباران .

وه جگه له مانه ش چه ن دین ئایه تی تر هه ن که به لگه ن له سهر
 دیاری کردنی ئامانج و مه به ست له دروست کردنی خه لک که ئه ویش
 په رستنی خوییه به تاک و ته نها و بی شه ریک .

وه دانایه تی و حکمه تی خوا له دروستکرا وه کانیدا وا ده خوازیت
 که مرؤف به سروشتی خو ی چه ز له تی که لاوی که سانی تر بکات و
 له گه لیاندا دانیشیت و کۆ بیته وه .

وه ئه م دانیشتن و هاوهرییه تی یه شوینه وار و پاشما وه ی پوون و
 ئاشکرای ههیه له سهر بۆ چوون و ری باز و په وشت و ئاکاری مرؤف ،
 وه هۆکاری کی کاریگه ره بۆ دیاری کردنی پاشه پۆژ و داهاتووی مرؤف
 و به خته وه ری دونیا و دوا پۆژی .

چونکه مرؤف کاریگه ر ده بیت و چاو له هاومه جلیس و هاوهری
 دهکات له بۆچوون و بیروباوهر و په وشت و ئاکار و کرده وه کانیدا ،
 وه ئه م چاو لیکردنه ش له ناخ و له سهر جهسته و بۆچوون و په وشت
 و کرده وه کانیدا په نگ ده داته وه .

وه شه رع و عه قل و واقع و ئه زمون (التجربة) و بینینیش هه موو
 به لگه ن له سهر ئه م راستی به .

جا له به لگه کانی شه رع : ئه وه واله یه که خوی پاک و بی عیب
 بۆمان باس دهکات سه باره ت به په شیمان بوونه وه ی سته مکار و زالم
 له پوژی قیامه تدا له سهر هاوهرییه تی کردنی له گه ل که سانیکی گومرا
 و لادهر له ریگای راست که بوونه ته هۆکاری گومرا بوونی، خوی پایه
 به رز ده فه رمویت : ﴿ وَیَوْمَ یَعْصُ الظَّالِمُ عَلٰی یَدَیْهِ یَقُولُ یَلٰئِئِنِّیْ اُتِخَذْتُ مَعَ

الرَّسُولِ سَبِیْلًا ﴿٢٧﴾ یَتَوَلَّی لَیْتَنِیْ لِمَ اُتِخَذْتُ فُلَانًا خَلِیْلًا ﴿٢٨﴾ لَقَدْ اَضَلَّیْ عَنِ

الذِّکْرِ بَعْدَ اِذْ جَاءَنِیْ وَكَانَ الشَّیْطٰنُ لِلْاِنْسٰنِ خَدُوْلًا ﴿٢٩﴾ [سورة
 الفرقان] .

واته : له پوژی قیامه تدا سته مکار و زالم له په شیمانیدا قه پ
 دهکات به هه ردوو ده ستیدا و ده لیت : خوزگه ریگا و ریبازی
 پیغه مبه رم (ﷺ) بگرتبایه ته بهر ، وه نه مان بۆ خۆم خوزگایه فلانه
 که سم نه کردایه به هاوهری خۆم چونکه ئه و گومرای کردم و ریگای

یادکردنی خوی له بیر بردمه وه دوی ئه وهی که هات بۆ لام و بوو به هاوهریم ، وه شهیتان بهرده وام مرقف له خشته ده بات و ده یخلسکی نییت .

ئیمامی (ابن جریر الطبری)⁽¹⁾ له تهفسیری ئه م ئایه ته دا فه رموویه تی :

(له پوژی قیامه تدا سته مکار و هاوبه ش په یادا که له په شیمانیدا قه پ ده کات به ههردوو دهستی خویدا له سه ر ئه و که مته رخه می په ی که کردوویه تی ده رحه ق به خوا ، و خو ی له ناو بردوو و فه وتاندوویه تی به کوفر کردن له پینا و گوپرایه لی کردنی هاوهری و براده ره کهیدا که ریگری لی ده کرد له سه ر ریگای راستی خوا ، وه ده لیت : خو زگایه له دونیادا ریگای پیغه مبه رم (ﷺ) بگرتبایه ته بهر .. واته : ریگای پزگاری له سزای خوا).

وه که خوی گه وه ده فه رمویتی : ﴿لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي﴾ هه والی په شیمانی ئه و که سه مان بۆ باس ده کات له سه ر ئه وهی که پیشتر له دونیادا کردوویه تی له تاوان کردن ده رحه ق به خوا له پینا و گوپرایه لی کردنی هاوهری که ی : واته : (گومرایی کردم و لای دام له ریگای ئیمان و قورئان دوی ئه وهی که هات بۆ لام و بوو به

(1) تفسیر الطبری : (7 / 19) .

هاوریم و پیگری لی کردم له سهر پیگای خوا⁽²⁾.

هروه ها خوی پاک و پایه بهرز فهرموویه تی : ﴿الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ

بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾ [سورة الزخرف].

واته : براده ران له پوژی قیامه تدا هندیکیان دوزمنی هندیکیان

تهنها که سانی له خوا ترس و خو پاریزهر له تاوان نه بیئت .

⁽²⁾ ئیمامی (السیوطی) له تهفسیره که یدا (6 / 250) له (ابن عباس) هوه (أثر) یک ده گپیتته وه و (سند) ه که شی به (صحیح) داناوه ، ئه مهش له پوونکرده وهی هوی دابه زینی ئه م ئایه ته دا ، که به هوی (عقبه بن أبي معیط) هوه دابه زیوه له کاتیکدا که موسولمان بوو ئه نجا هه لگه رایه وه و وازی له ئیسلام هینا له بهر خاتری هاوهرییه کی کافر و بی باوهری که له و کاته دا له شام بوو ، ئه نجا که براده ره که ی گه رایه وه و ئاماده بوو توپه بوو له (عقبه) ، جا ئه ویش کوفری کرد و هه لگه رایه وه له ئیسلام له بهر خاتری ئه و هاوهری کافر و مل هوپه ی.

به لام له گه ل ئه مه شدا له (علم الأصول) دا ئه وه سه لمینراوه : (إن العبرة بعموم اللفظ لا بخصوص السبب) واته : عیبهت به گشتیتی له فزی ئایه ته که یه نه ک به تاییه تمه ندیتی هوکاری دابه زینه که ی .

بویه ئیمامی (ابن کثیر) فهرموویه تی : (جا چ ئه م ئایه ته هوی دابه زینی (عقبه بن أبي معیط) بیئت یان غهیری ئه و له بهد بهخت و خه ساروومه ندان : ئه و گشتییه بو هه موو سته مکار و زالمان) تفسیر ابن کثیر : (6 / 116) .

جا برادران و هاوهران له سهر غهیری گوپرایه لی بو خوا
 هندیکیان دوزمنی هندیکیانن له رۆژی قیامه تدا ، وه سه رچاوه و
 هوکاری ئه م دوزمنایه تییه بریتییه له وهی که هندیکیان
 یارمه تیده ری هندیکی تریان بووه له سهر ناحه قی ، و بانگه واز کاری
 بووه بو لاری بوون و گوپرای .

به لام برادره له خوا ترسه کان ئه وانه ی که خوین ده پارینن له
 تاوان ئه وا خو شه ویستی هندیکیان بو هندیکی تریان له رۆژی دوایدا
 به هیز تره له خو شه ویستی دنیا ، ئه مه ش له بهر ئه وه یه که
 هندیکیان یارمه تیده ری هندیکی تریان بوون بو کاری خیر و چاکه ،
 وه هانده ری یه کتر بوون بو گوپرایه لی خوا و پیغه مبه ر (ﷺ) ، وه
 یه کتریان وریا و ناگادار ده کرده وه له خراپه و خراپه کاری .

پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی : ((إِنَّمَا مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ
 السَّوِّءِ : كَحَامِلِ الْمِسْكِ وَنَافِخِ الْكَبِيرِ ، فَحَامِلُ الْمِسْكِ إِمَّا أَنْ يُحْدِثَكَ ،
 وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً ، وَنَافِخُ الْكَبِيرِ إِمَّا أَنْ
 يُحْرِقَ ثِيَابَكَ ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحًا خَبِيثَةً))⁽³⁾ .

واته : نمونه ی هاومه جلیسی چاک و هاومه جلیسی خراپ : وه کو

⁽³⁾ صحیح البخاری رقم : (2101) و (5534) و صحیح مسلم رقم : (2628)
 من حدیث أبی موسی ، واللفظ المذكور لمسلم .

هه لگري بوني ميسك (واته بون فروش) و فووكار به كووردها وايه ،
جا هه لگري بوني ميسك يان له و بونه ت پي ده به خشيت يان لى
ده كريت يان بوني خوشى لى هه لده مژيت ، به لام فووكار به كووردها
يان جله كانت ده سوتينيت يان بوني پيسى لى هه لده مژيت .

پيغهمبر (ﷺ) - له م فهرموده يه دا - نه وهى روون كروو ته وه
كه هاومه جليس و برادره كارى گه رى هه يه له سه ر هاومه جليس و
برادره كه ي به خراپه يان به چا كه ، به پى چا كيتى و گنده لى تي
نه و كه سه ، ده بينيت هاوريى چا كى شوبهان دووه به هه لگري بوني
ميسك (واته بون فروش) چونكه نه گه ر تو له گه ليدا دانيشتيت و
هاوريه تيبه ت كرد نه وا بى گومان له وه وه يه كيك له م سى شته ت
ده ست ده كه وي ت :

يان له و بونه ت پي ده به خشيت ، يان لى ده كريت ،
يان به لايه نى كه مه وه بوني خوشى لى هه لده مژيت كه كارى گه رى
هه يه بو سه ر ده روون و لاشه و جله كانت ، هه روه ها هاومه جليس و
برادره ي چا ك بى گومان سوودى ليده بينيت و سوودمه ند ده بيت به
دانيشتن له گه ليدا ، وه ك چون دواى كه ميكي تر باسى سووده كانى
دانيشتن و هاوريه تي كردنى چا كه كاران و خيرخوازان ده كه م .
هه روه ها پيغهمبر (ﷺ) هاومه جليسى خراپى شوبهان دووه به
فووكار به كووردها ، نه مه يان بلى سه ي ناگره كه ي به رز و بلاو

ده بیتتوه و دیت به سهرتا و جله کانت ده سوتینیت ، یان به لایه نی
که مه وه بونی پیسی لی ده بینیت که بهر لاشه و جله که ت ده که ویت ،
هه روه ها هاوهری ی خراب بی گومان زهره رهنده ده بیت به دانیشتن له
گه لیدا ، وه ک چون به ووردی باسه که ی دیت .

(النووي) په حمه تی خوی لی بیت سه باره ت به م فه رموده یه
فه رموویه تی : (فیه فضیله مجالسه الصالحین و أهل الخیر والمروءة
ومکارم الأخلاق والورع والعلم والأدب ، والنهی عن مجالسه أهل الشر
وأهل البدع ومن یعتاب الناس أو یكثر فجره وبطالته ونحو ذلك من
الأنواع المذمومة)⁽⁴⁾.

واته : نه م فه رموده یه نه وه ی تیدایه که : هاوهرییه تی کردن و
دانیشتن له گه ل پیاوچا کان و خیرخوازان و که سانی خاوه ن که سایه تی
و پیاوه تی و په وشت پیروز و خو پاریز له وه ی که ترسی قیامه تی له
سهره و خاوه ن زانست و به نه ده ب کاریکی چاک و فه رمان پی کراوه ،
هه روه ها قه ده غه کردنی هاوهرییه تی کردن و دانیشتنی تیدایه له گه ل
خرابه کاران و بیدعه چی به کان و نه وانه ی که غه بیه تی خه لک ده که ن
یان نه وانه ی که تاوان زور ده که ن و بی کارن و هاوشیوه ی نه مانه له
جوړه زه مکراره کان .

⁽⁴⁾ شرح صحیح مسلم : (16 / 178) .

وه (ابن حجر) یش په حمه تی خواى ليبيت فہرمويہ تی : (وَفِي الْحَدِيثِ النَّهْيُ عَنْ مُجَالَسَةِ مَنْ يُتَأَذَى بِمُجَالَسَتِهِ فِي الدِّينِ وَالْدُنْيَا ، وَالتَّرْغِيبِ فِي مُجَالَسَةِ مَنْ يُتَنَفَعُ بِمُجَالَسَتِهِ فِيهِمَا) (5).

واته : ئەم فہرموودہ یہ قہ دہ غہ کردنی هاوړپييه تی کردن و دانیشتنی تیدایہ له گه ل ئەو که سہ ی که زہرہ رمہ ند و تووشی نازار دہ بیت له دانیشتن له گه لیدا له بواری دین و دنیا دا ، وه هاندانی تیدایہ بو هاوړپييه تی کردن و دانیشتن له گه ل ئەو که سہ ی که سوودمہ ند دہ بیت له دانیشتن له گه لیدا له ہہردوو بوارہ کہ دا .

وه (السعدي) یش په حمه تی خواى ليبيت فہرمويہ تی :

(پیغہ مہر ﷺ) دوو نمونہ ی ہینا و تہ وہ و ئەوہ ی پروون کردووہ تہ وہ کہ وا هاوړپي و برادہری چاک تو له ہموو حالہ تیکدا له گه لی له دہسکہ وت و خیردا دہ بیت ، وهک هہ لگری بوئی میسک کہ سوود دہ بنیت له و میسکہ ی کہ پییہ تی ، یان بہ پیبہ خشین یان بہ بہ رامبہر ، وه کہ مترینی ئەمانہ ماوہ ی دانیشتننہ له گه لیدا کہ تو دہرونت ئاسودہ دہ بیت بہ بوئی میسکہ کہ ، جا ئەو خیرہ ی کہ تووشی بہ ندہ دہ بیت له هاوړپي و برادہری چاکہ وه بہ ہیژتر و چاکترہ له میسکی زور چاک ، چونکہ یان ئەوہ تہ فیردہ کات کہ سوودی

(5) فتح الباري : (4 / 324) .

ليده بينيت بو دين و دونيات ، يان ناموزگاري يه كت پيشكهش دهكات ، يان وريا و ناگادارت دهكاته وه له مانه وه له سه ر ئه وه ي زيان و زهره رت پئ ده گه يه نيٽ ، هاوپرئ و براده ري چاك هانت ده دات بو گوپرايه لي خوي گه وره و چا كه كاري له گهل باوك و دايك و گه ياندني په يوه ندي خزمايه تي ، وه بهرچاوت پووشن دهكاته وه و كه موكوپري يه كاني خوٽت پيشان ده دات ، وه بانگه وازت دهكات بو رهوشته پيروز و باشه كان به گوفتار و كردار و حال و ناكاري ، چونكه مرؤف راهينراوه له سه ر چاوليكردي هاوپرئ و ئه و كه سه ي كه له گه ليدا داده نيشيت ، ته بيعة ت و دهروونه كان هوگري يه كتري ، هه نديكيان ئه وي تريان ده بات به ره و خير يان به ره و دژه كه ي ، وه كه مترين شتيك سوودي ليبيبييت له هاوپرئ و براده ري چاك - كه سوودي كه سو كايه تي پيناكريٽ - ئه وه يه كه به هو يه وه خوٽ ده گريته وه له خراپه كاري و تاوانه كان ، له بهر ناگابوون له خاتري براده ري تي ، وه له بهر پيشبركي كردن له كاري خير و چا كه دا ، وه بو خو به رز راگرتن له خراپه و خراپه كاري ، وه بو ئه وه ي پاريزگاريت ليبيكات له كاتي ناماده بوونت و نادياريتدا ، وه بو ئه وه ي سوودمه ند ببيت به خو شه ويستي و دعاي خيري بوٽ له كاتي زيانندا و له دوي مردنيشت ، وه بو ئه وه ي بهرگريت ليبيكات به هو يه يه وندي پئ كردن و خو شه ويستي يه وه بوٽ ، كه ئه مانه شتانيكن خوٽ ناتوانيت

پاسته و خو به رپه رچيان بده يته وه ، ههروه ها هاوړي و براده ري چاك هه نديك جار ده تگه يه نيت به كه سانك و كارانك وه كه په يوه ندى كردنت پيانه وه سوودت پيده گه يه نيت ...) تا كوتايي ووته كه ي رهمه تي خوي پايه به رزي لبييت⁽⁶⁾ .

وه له م ديړانه ي كه دين هه نديك به ووردي باسي هاوړي و براده ر و گاريگه ري به خراپه يان به چاكه ده كه م ، باسي هه نديك له وه به ره مانه ده كه م كه ده ستت ده كه وييت له هاوړي و براده ري چاكه وه ، وه باسي نه وه ش ده كه م كه هاوړل و براده ري چاك چهند كاريگه ري خير و باشي هه يه به سهر مروفه وه له دنيا و دواړوژدا ، وه له پاش نه مه شدا باسي فه زل و گه وره يي خو شه ويستي له بهر خوا و كاريگه ري به كه ي ده كه م ، نه جا باسي هه نديك له به ره مه كاني مه جليسيگيړان و دانيشتن له گه ل كه ساني خراپه كار و گه نده لكاراندا ده كه م ، وه باسي نه وه ش ده كه م كه مه جليسيگيړان و دانيشتن له گه ل نه م كه سانه دا چهند زيان و زهره ري ليده كه ويته وه و مروف به ره و تياچوون ده بات ، نه جا كوتايي نه م ليكولينه وه يه دينم به باسي هه نديك له و وتانه ي كه له پيشينه وه گيړدراونه ته وه بومان سه باره ت به هاندان بو هه لبراردني هاوړل و براده ري چاك .

⁽⁶⁾ بهجة قلوب الأبرار — الحديث الثامن والستون .

وه گومانى تیدا نیه که وا خه لک له نیوان خویندا جیاوازن ،
 هه ندیکیان کللی خیر و چاکه یه و پینماییکاره بوی ، وه هه ندیکیان
 کللی خراپه یه و ده یه نینه ری ، وه ک پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی
 : «إِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِلْخَيْرِ مَعَالِيْقَ لِلشَّرِّ ، وَإِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِلشَّرِّ
 مَعَالِيْقَ لِلْخَيْرِ ، فَطُوبَى لِمَنْ جَعَلَ اللهُ مَفَاتِيْحَ الْخَيْرِ عَلَى يَدَيْهِ ، وَوَيْلٌ لِمَنْ
 جَعَلَ اللهُ مَفَاتِيْحَ الشَّرِّ عَلَى يَدَيْهِ»⁽⁷⁾.

واته : به راستی له نیو خه لکدا که سانیک هه ن کللی کردنه وهی
 خیر و چاکه ن و داخه ری خراپه ن ، وه به راستی له نیو خه لکدا
 که سانیک هه ن کللی کردنه وهی خراپه ن و داخه ری خیر و چاکه ن ،
 جا خوشبه ختی بۆ ئه و که سه ی که خوا کللی کردنه وهی خیر و چاکه
 ده خاته سه ر ده ستی ، وه وهیل و تیاچوون بۆ ئه و که سه ی که خوا
 کللی کردنه وهی خراپه ده خاته سه ر ده ستی .

⁽⁷⁾ سنن ابن ماجه رقم: (237) ، وحسنه الألبانی فی صحیح سنن ابن ماجه :
 (46/1) .

به رهه مه كاني مه جليسيگيران و دانيشتن و هاوړپييه تي كردن له گهل چا كه كاراندا

ئو خيړ و بهرهمانه ي كه له مه جليسيگيران و دانيشتن له گهل
كه ساني خيړكار و هاوړپييه تي كردني براده ري چا كه كار ده ست
ده كه ون ژورن ، ژماردن و كو كردنه و هيان نارپه حه ته ، وه ئه وه به سه
بو من كه له م جيگايه دا هه نديكيان باس بكه م :

1 - له وانه : به پاستي ئه و كه سه ي كه داده نيشيت و هاوړپييه تي
چا كه كاران ده كات بهر كه ت و خيړ و فپري مه جليسه كه هيان
دهيگريته وه ، وه ئه و خيړه كه ده ستی ئه وان ده كه ويت ئه و يش
ده گريته وه ئه گهر چي كرده وه ي ئه و كه سه ش نه گاته ئاستي ئه وان ،
به لگه ش بو ئه مه ئه م فهرموده يه يه :

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : «إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً يَطُوفُونَ
فِي الطُّرُقِ يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الذِّكْرِ ، فَإِذَا وَجَدُوا قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَنَادَوْا
هَلُمُّوا إِلَيَّ حَاجَتِكُمْ ، قَالَ : فَيَحْفُونَهُمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا ، قَالَ
: فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ — وَهُوَ أَعْلَمُ مِنْهُمْ — مَا يَقُولُ عِبَادِي ؟ قَالُوا : يَقُولُونَ
يُسَبِّحُونَكَ ، وَيُكَبِّرُونَكَ ، وَيَحْمَدُونَكَ ، وَيَمَجِّدُونَكَ .

قَالَ : فَيَقُولُ : هَلْ رَأَوْنِي ؟ قَالَ : فَيَقُولُونَ : لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْكَ ، قَالَ
: فَيَقُولُ : وَكَيْفَ لَوْ رَأَوْنِي ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : لَوْ رَأَوْكَ كَانُوا أَشَدَّ لَكَ
عِبَادَةً ، وَأَشَدَّ لَكَ تَمَجِيدًا ، وَأَكْثَرَ لَكَ تَسْبِيحًا ، قَالَ : يَقُولُ : فَمَا

يَسْأَلُونِي؟ قَالَ: يَسْأَلُونَكَ الْجَنَّةَ، قَالَ: يَقُولُ: وَهَلْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ مَا رَأَوْهَا، قَالَ: يَقُولُ: فَكَيْفَ لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ عَلَيْهَا حِرْصًا، وَأَشَدَّ لَهَا طَلِبًا، وَأَعْظَمَ فِيهَا رَغْبَةً، قَالَ: فَمِمَّ يَتَعَوَّدُونَ؟ قَالَ: يَقُولُونَ: مِنَ النَّارِ، قَالَ: يَقُولُ: وَهَلْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْهَا، قَالَ: يَقُولُ: فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ مِنْهَا فِرَارًا، وَأَشَدَّ لَهَا مَخَافَةً، قَالَ: فَيَقُولُ: فَأَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ، قَالَ: يَقُولُ مَلَكٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ: فِيهِمْ فَلَانٌ لَيْسَ مِنْهُمْ إِنَّمَا جَاءَ لِحَاجَةٍ، قَالَ: هُمْ الْجُلَسَاءُ لَا يَشْفَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ» .

وفي لفظ: ((فِيهِمْ فَلَانٌ عَبْدٌ خَطَاءٌ إِنَّمَا مَرَّ فَجَلَسَ مَعَهُمْ، قَالَ فَيَقُولُ: وَلَهُ غَفَرْتُ هُمُ الْقَوْمُ لَا يَشْفَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ))⁽⁸⁾ .

واته: خوای گه وره هه نديک فريشتهی هه یه به ريگاوبانه كاندا دهسورپینه وه و به دواى مه جلیس و کۆری زیکرخوینه كاندا دهگه پین ، جا نه گه ر خه لکانیکیان دۆزیه وه که زیکر و یادی خوا دهکهن بانگی یه کتر دهکهن :

وهرن بۆ لای پیویسی یه که تان - نه وهی که به دوایدا دهگه پین - ، نه وانیش دهوریان لیده گرن به باله کانیان تاوه کو ئاسمانی دونیا ..

⁽⁸⁾ صحیح البخاری رقم: (6408) و صحیح مسلم رقم: (2689) .

په روهرد گاريان پرسياريان لي ده كات - له كاتيكا كه نه و زاناره
 له وان به حاليان - نيا بهنده كانم چيان دهوت ؟
 فريشته كانيش ده لين : خوايه تويان پاك راده گرت له كه م و
 كورپي و تويان به گوره داده نا و سوپاس و ستايشي تويان ده كرد و
 تويان به رز راده گرت ..

خوای گه وره ده فهرمويت : نيا منيان بينيوه ؟
 فريشته كانيش ده لين : نه خير سويند به خوا نه ي په روهردگار
 تويان نه بينيوه ..

خوای گه وره ده فهرمويت : نيا چون ده بوو نه گه منيان بينيايه ؟
 فريشته كانيش ده لين : نه گه ر تويان بينيايه نه وا زياتر تويان
 ده په رست و زياتر تويان به رز راده گرت و زياتر تويان پاك راده گرت له
 كه م و كورپي ..

خوای گه وره ده فهرمويت : نيا داواي چيان ده كرد ؟
 فريشته كانيش ده لين : داواي به هه شت ده كه ن ..
 خوای گه وره ده فهرمويت : نيا به هه شتيان بينيوه ؟
 فريشته كانيش ده لين : نه خير سويند به خوا نه ي په روهردگار
 به هه شتيان نه بينيوه ..

خوای گه وره ده فهرمويت : نيا چون ده بوو نه گه ر به هه شتيان
 بينيايه ؟

فریشته‌کانیش ده‌لین : ئەگەر به‌هه‌شتیان ببینایه ئەوا زیاتر سور
ده‌بوون له‌ سه‌ر به‌ده‌ست خستنی و زیاتر به‌ دوایدا ده‌گه‌ران و زیاتر
حه‌زیان لیده‌کرد ..

خوای‌گه‌وره ده‌فه‌رمویت : ئایا په‌نایان له‌ چی ده‌گرت ؟

فریشته‌کانیش ده‌لین : په‌نایان ده‌گرت له‌ ئاگری دۆزه‌خ ..

خوای‌گه‌وره ده‌فه‌رمویت : ئایا ئاگری دۆزه‌خیان ببینوه ؟

فریشته‌کانیش ده‌لین : نه‌خیر سویند به‌ خوا ئه‌ی په‌روه‌ردگار
ئاگری دۆزه‌خیان نه‌ببینوه ..

خوای‌گه‌وره ده‌فه‌رمویت : ئایا چۆن ده‌بوو ئەگه‌ر ئاگری

دۆزه‌خیان ببینایه ؟

فریشته‌کانیش ده‌لین : ئەگه‌ر ئاگری دۆزه‌خیان ببینایه ئەوا زیاتر

رایان لیده‌کرد و خویان لێ دوور ده‌خسته‌وه و زیاتر لێی ده‌ترسان ..

خوای‌گه‌وره ده‌فه‌رمویت : ئیوه ده‌که‌م به‌ شایه‌ت له‌ سه‌ر

ئوه‌ی که من لێیان خۆش بووم .

فریشته‌یه‌ک له‌ فریشته‌کان ده‌لین : فلانه‌ که‌سیان تیدا‌یه له‌و

که‌سانه‌ نی‌یه که‌وا زیکیان ده‌کرد به‌لکو بۆ کارێکی پیویست هاتبوو

..

خوای‌گه‌وره ده‌فه‌رمویت : ئەوانه‌ی مه‌جلیسی زیکر ده‌گێرن

که‌سانێکن ئەو که‌سه‌ی له‌گه‌لێاندا دابنیشیت به‌د به‌خت نابیت .

وه له ریوایه تیکی تردها هاتووہ : فلانه کهسیان تیدایه بونده یه کی تاوانباره و هه له ی زوره به لام به لایاندا تیپه ربووہ و ئه ویش له گه لایاندا دانیشتووہ .

خوای گه وره ده فرمویت : له ویش خویشبووم ، ئه وانه خه لکانیکن ئه و کهسه ی له گه لایاندا دابنیشیت به د بهخت نابیت .

* (أبو الفضل الجوهري) په حمه تی خوای لیبیت فرموویه تی :
(به راستی هه رکه سیك ئه هلی خیر و چاکه کارانی خویشبویت ئه و له بهرکه کهت و خیر و فه ری ئه وانی بهر ده که ویت ، سه گیک که سانیکی خاوه ن چاکه ی خویشبویت و هاوهرییه تی کردن ، به هوی ئه ووه خوا له قورئاندا باسی کردووہ) .

مه به سستی به و سه گه سه گه که ی هاوه لانی ئه شکه وته که یه (أصحاب الكهف) که له م ئایه ته دا باس کراوه : ﴿وَكَلِّمُهُم بِسُطُرٍ ذَرَأَعِهِ بِالْوَصِيدِ﴾ [سورة الكهف] .

واته : سه گه که یان هه ردوو ده سستی پاخستبوو له پال ده رگای ئه شکه وته که دا .

* (القرطبي) په حمه تی خوای لیبیت له ته فسیره که یدا له دوای هینانه وه ی وته که ی (الجوهري) دا فرموویه تی : (ده لیم : ئه گه ر هه ندیک سه گ ئه م پله بهرزه ی ده ست که وتبیت به هوی هاوهرییه تی

کردن و تیکه لاوی کردنی چاکه کاران و دوست و نه ولیاکانی خواوه ، تا نه و ناسته ی که خوا له کتیه که پیدا نه و هه واله ی باس کردوه ، نایا گومانن چونه به و ئیمانداره تنها خواپه رستانه ی که تیکه لاوی دوست و نه ولیاکانی خوا و چاکه کاران ده کن و خوشیان ده وین⁽⁹⁾ .

* (الراغب الأصفهانی) په حمه تی خوی لبیت فه رموییه تی : (هه ندیک له دانایان وتویانه : هه ره که سیک له گه ل چاکه کاریکدا دانیشیت نه و به ره که ت و فه پی نه وی به ره ده که ویت ، هاومه جلیسی دوستانی خوا به د به خت نابیت نه گه ره چی سه گیکیش بیت وه که سه گه که ی هاوه لانی نه شکه وته که⁽¹⁰⁾ .

2 - وه له و به ره مانه : به راستی مرؤف راهاتوه له سه ره چاولیکردنی هاومه جلیسی و هاوهریکه ی و کاریگه ره ده بیت به زانست و کرده وه و ئاکار و په وشت و به رنامه که یه وه ، جا نه و که سه ی هاومه جلیسی چاکه کاران بیت کاریگه ره ده بیت پینانه وه ، وه نه وه جیگه ریه وه لای زانایانی په روه رده که وا کارتیکردن له ریگای چاولیکردنه وه به هیز تره له کارتیکردن به گوفتار و ناموزگاری کردنه وه ، له به ره نه وه پیغه مبه ره (ﷺ) فه رموییه تی : ((الْمَرْءُ عَلَى دِينِ

⁽⁹⁾ الجامع لأحكام القرآن : (10 / 372) في تفسير سورة الكهف .

⁽¹⁰⁾ الذريعة إلى مكارم الشريعة ص : (192) .

خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَن يَخَالِلُ⁽¹¹⁾ .

واته : مرؤف له سهر دینی خوشه ویسته که یه تی ، جا با یه کیک له
 ئیوه پروانیت بۆ ئه وهی بزانیته کئی خوش ده ویت ؟
 پیغه مبه ر (ﷺ) ئه وهی پوون کردووه ته وه که وا مرؤف هاوشیوه و
 هاوویتهی برادر و هاومه جلیسه که یه تی له گرتنه به ری ریگی راست و
 به رده وام بوون له سهری و کارچاکیتهی و به هه مان شیوه ش له
 نه بوونی ئه مانده ، له بهر ئه مه به مه به سستی هاندان بۆ هه لبراردنی
 هاومه جلیس فه رموویه تی : ((جا با یه کیک له ئیوه پروانیت بۆ ئه وهی
 بزانیته برادره ریته کئی ده کات)) ، واته : با وورد ببیته وه بۆ ئه وهی
 بۆی پوون ببیته وه ئایا کئی برادره ریته تی ؟ وه بۆ ئه وهی برادر و
 هاویری به که هه لبریریته که له دین و ئه خلاق و په وشتی پازی بیت .
 قال الخطابي : (قوله : "المرءُ علی دین خلیله" معناه : لا
 تُخالِلُ إِلَّا مَنْ رَضِيتَ دینه وأمانته ، فَإِنَّكَ إِذَا خَالَلتَهُ قَادَكَ إِلَى دینه
 ومذهبه ، فلا تُغرِّرْ بدینك ، ولا تُخاطر بنفسك ، فتخالل من ليس مَرْضِيًّا
 فِي دینه ومذهبه)⁽¹²⁾ .

⁽¹¹⁾ رواه أبو داود : (168/5) والترمذي : (589/4 – ح 2378) وأحمد : (303/2)
 والبغوي في شرح السنة : (70/13) وحسنه الترمذي والبغوي والألباني في الصحيحة رقم
 : (927) ، وحسنه العلامی في كتاب النقد الصحيح رقم : (11) وصححه إسناده النووي في
 رياض الصالحين رقم : (371) .⁽¹²⁾ كتاب العزلة ص : (141) .

واته : مانای " مرؤف له سهر دینی برادره که بیت " نه وه یه :
 برادریتی که س مه که ته نها که سیک نه بیت که رازیت له دین و
 نه مانه تی ، چونکه نه گهر تو برادریتی کرد نه و ده تبات و
 راتده کی شیت بو لای دین و بوچوونه که ی خوئی ، که واته دینه که ت
 مه خه ره حاله تیکه وه که تیدا هه لبخه له تیت ، و خوئی مه خه ره
 مه ترسی یه وه به وه ی که برادریتی و هاوهرییه تی که سیک بکه بیت که له
 دین و بوچوونیدا جیی لی پازیبوون نه بیت .

* وه (سفیان بن عیینة) په حمه تی خوای لی بیت فه رموویه تی :
 (انظروا إلی فرعون معه هامان ! انظروا إلی الحجاج معه یزید بن
 أبی مسلم شرّ منه ! انظروا إلی سلیمان بن عبد الملک صحبه رجاء
 بن حیوة فقومه وسدده)⁽¹³⁾ .

واته : پروانن بو فیرعون هامانی له گه لدایه ! پروانن بو حه ججاج
 یه زیدی کوپی موسلیمی له گه لدایه که له خوئی خراپتره ! پروانن بو
 سوله یمانی کوپی عبد الملک ره جائی کوپی حه یوه هاوهرییه تی
 کردووه که بووه هوئی پیک کردنه وه و پاستکردنه وه ی .

* وه (ابن مسعود رضی الله عنه) فه رموویه تی : (ما من شیء أدلّ علی شیء
 ولا الدخان علی النار من الصاحب علی الصاحب)⁽¹⁴⁾ .

⁽¹³⁾ کتاب العزلة ص : (141) .

⁽¹⁴⁾ أدب الدنيا والدين للماوردي ص : (167) .

واته : هيچ شتيك نيه به لگه بيت له سهر شتيك و دووكل به لگه

بيت له سهر بووني ئاگر وهك هاوري بو ناساندي هاوري .

* ههروه ها (ابن مسعود رضي الله عنه) فهرموويه تي : (اعتبروا الناس بأخذانهم [أي أصدقائهم] ، فإن الرجل يُخَادِنُ من يُعْجِبُهُ نحوه) (15) .

واته : خه لك بپيون به براده ره كانيان ، چونكه پياو براده ريتي

كه سيك دهكات كه وا پيي سه رسام بيت .

* وه ئيمامي (مالك) په حمه تي خواي لبيت فهرموويه تي : (الناس أشكالٌ كأشكالِ الطير ، الحَمَامُ مع الحَمَامِ ، والعُرَابُ مع العُرَابِ ، والبَطُّ مع البَطِّ ، والصَّعُو مع الصَّعُو ، وكلُّ إنسانٍ مع شكله) (16) .

واته : خه لك هه مه جوړن وهك هه مه جوړيتي بالنده ، كوتر له گه ل

كوتر دايه ، و قه له پرهش له گه ل قه له پرهش دايه ، و سونه له گه ل

سونه دايه ، و چوله كه له گه ل چوله كه دايه ، و هه هوو سر و قيكيش

له گه ل هاوشيوه كهس خويدايه .

وه پيشه وا (ابن تيمية) ش په حمه تي خواي لبيت فهرموويه تي :

(الناس كأسراب القطا مجبولون على تشبه بعضهم ببعض) (17) .

(15) كتاب الإخوان لابن أبي الدنيا ص : (120) .

(16) روضة العقلاء لابن حبان ص : (109) . (17) مجموع الفتاوى : (28 / 150)

واته : خه لک وه کو پۆله کوپ کوپ وان پاهینراون له سه ر
خوشوبهاندنی هه ندیکیان به هه ندیکی تریانه وه .

* وه هه ندیک له دانایان وتویانه : (اعرف أخاك بأخيه قبلك) (18).

واته : براده ره کهت بناسه وه به براده ره کهی له پیش تو .

واته به پاسستی نه و براده ره له سه ر بۆچوون و پیبازی
براده ره کهیه تی که هاومه جلیسی بووه پیش نه وهی بیته
هاومه جلیس له گه ل تۆدا .

* وه (ابن حبان) په حمه تی خوی لیدیت فه رموویه تی : (من أعظم
الدلائل على معرفة ما فيه المرء من قلبه وسكونه هو الاعتبار بمن
يُحادثه ويودّه ، لأن المرء على دين خليله ، وطير السماء على
أشكالها تقع) (19).

واته : له گه وره ترین به لگه کان له سه ر ناسینه وهی نه وهی که له
مرۆفدا هه یه له گۆرانکاری و دامه زراویتی بریتییه له پیوه ری
هه لسه نگاندنی به و که سه ی که گفتوگۆی له گه لدا ده کات و
دۆستایه تی له گه لدا هه یه ، چونکه مرۆفدا له سه ر دینی

(18) أدب الدنيا والدين ص : (167) .

(19) روضة العقلاء ص : (108) .

برادرہ کہیہ تی ، وہ بالندہ کانی ناسمان لہ سہر شیوہی خوین پیک
دین و دہ بن .

* وہ (عدي بن زيد) پر حمہ تی خوی لیبت فہرمویہ تی :

(عن المرء لا تسأل و سل عن قرینہ
فکل قرین بالمقارن یقتدی
إذا كنت فی قوم فصاحب حیارہم
ولا تصحب الأردی فتردی مع الردی)⁽²⁰⁾.

واتہ : پرسیار مکہ دہربارہی مرقف بہ لکو دہربارہی ہاوری و
برادرہ کہی پرسیار بکہ .. چونکہ ہموو برادرہ پیک چاولہ
برادرہ کہی دکات ، ئەگہرتو لہ نیو خہ لکانیکدا بویت ئەوا
ہاوریہ تی چاکترینہ کہیان بکہ .. وہ ہاوریہ تی خراپہ کہیان مکہ
چونکہ لہ گہ ل خراپہ کہیاندا دہکہ ویتہ خوارہ وہ .

* وہ (المنتصر بن بلال) پر حمہ تی خوی لیبت فہرمویہ تی :

(یزین الفتی فی قومہ ویشینہ
وفی غیرہم : أخذائہ ومداخلہ
لکل امریء شکل من الناس مثله
وکل امریء یہوی إلی من یشاکله)⁽²¹⁾.

⁽²⁰⁾ أدب الدنيا والدين ص : (167) . ⁽²¹⁾ روضة العقلاء ص : (109) .

واته : ئه وهی لاو برازینیته وه و له که داری بکات له نیو قه و مه که ی
 و له نیو جگه له وانیشدا بریتیه له براده ره کانی و ئه وانیه که
 له گه لیاندا هه ل سوکه وت ده کات ..

هه موو مروفتیک هاووینه ی خو ی هه یه له نیو خه لکدا ، وه هه موو
 مروفتیک چه زی له و که سه یه که له خو ی ده چییت .

* وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی : ((الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُّجَنَّدَةٌ ، فَمَا
 تَعَارَفَ مِنْهَا اتَّالَفَ ، وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ)) (22).

واته : رۆحه کان هه ریه ک له سه ره ئه و په وشته دروست کراون که
 له سه ری راهینراون ، جا ئه وانیه یان یه کتر ده ناسن و ئاشنان به یه کتر
 یه ک ده گرن ، وه ئه وانیه یان یه کتر ناسن و نامون به یه کتر جیاواز
 ده بن .

قال الخطابي : (يقول ﷺ : إنَّ الأَجْسَادَ الَّتِي فِيهَا الأَرْوَاحُ تَلْتَقِي
 فِي الدُّنْيَا ، فَتَاتَلَفَ وَتَخْتَلَفَ عَلَى حَسَبِ مَا جُعِلَتْ عَلَيْهِ مِنَ التَّشَاكُلِ أَوْ
 التَّنَافُرِ فِي بَدْءِ الخَلْقَةِ ، وَلِذَلِكَ تَرَى البِرَّ الخَيْرِ يَجِبُ شِكْلَهُ ، وَيَحِنُّ إِلَى
 تَرْبِهِ ، وَيَنْفِرُ عَنْ ضِدِّهِ ، وَكَذَلِكَ الرَّهَقُ الفَاجِرُ يَأْلَفُ شِكْلَهُ ، وَيَسْتَحْسِنُ
 فَعْلَهُ وَبَنَحْرَفَ عَنْ ضِدِّهِ) (23).

(22) أخرجه مسلم رقم : (2638) من حديث أبي هريرة ، وعلقه البخاري عن عائشة رقم : (3336)

(23) معالم السنن : (7 / 187) بهامش المنذري .

واته : پیغمبر (ﷺ) فەرموویه تی : به پاستی ئه و لاشانه ی که
 رۆحیان تیدایه له دونیادا به یه که دهگه ن ، ئه نجا یه که دهگرن و جیاواز
 ده بن به پیی ئه وه ی که تیاندا هه یه له هاوشیوه یه تی یان له
 نه سازیتی و له یه کتر دورکه تنه وه له سه ره تای دروست بوونیانه وه
 ، له بهر ئه وه ده بینیت چاکه کار و خیر ویست هاوشیوه ی خوی
 خوشده ویت و شهیدا و تامه زرۆی هاویننه ی خویه تی و دور
 ده که ویته وه له دژه که ی ، به هه مان شیوه مرۆقی سوک و خراپه کار

وه (ابن حجر) له کتیبی (فتح الباری) دا : (446/6) له شه رحی ئه م
 فەرمووده یه دا فەرموویه تی : (قَالَ الْخَطَّابِيُّ : يُحْتَمَلُ أَنْ يَكُونَ إِشَارَةً إِلَى مَعْنَى
 التَّشَاكُلِ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ وَالصَّلَاحِ وَالْفَسَادِ ، وَأَنَّ الْخَيْرَ مِنَ النَّاسِ يَحِنُّ إِلَى شَكْلِهِ
 وَالشَّرِّ نَظِيرَ ذَلِكَ يَمِيلُ إِلَى نَظِيرِهِ ، فَتَعَارَفُ الْأَرْوَاحُ يَقَعُ بِحَسَبِ الطَّبَاعِ الَّتِي جُبِلَتْ
 عَلَيْهَا مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ
 ، فَإِذَا اتَّفَقَتْ تَعَارَفَتْ ، وَإِذَا اخْتَلَفَتْ تَنَافَرَتْ) .

واته : (الخطابي) فەرموویه تی : له وانه یه ئه مه ئامازه بیته بو واتای
 له یه که چوون له خیر و شهر و چاکیتی و خراپیتیدا ، وه خه لکی چاک ئاره زووی
 هاوشیوه که ی ده کات و خراپه کاریش به هه مان شیوه ئاره زووی هاویننه که ی ده کات ،
 که واته ئاشنا بوون و یه کتر ناسینه وه ی دهروونه کان روو ده دات به پیی ئه و خووه ی که
 له سه ری راهینراوه له چاکه و خراپه دا ، جا ئه گهر پیکه وه گونجان ئه وا ئاشنا ده بن به
 یه کتر ، وه ئه گهر جیاواز بن ئه وا یه کتر ناسنه وه . - وه رگییر -

هۆگری هاوشیوهی خوئی ده بییت و کرداره کانی به باش داده نییت و خوئی لاده دات له دژه کهی .

* وه (ابن السجوزي) په حمه تی خوای لی بییت فه رموویه تی :
(يُسْتَفَادُ مِنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَنَّ الْإِنْسَانَ إِذَا وَجَدَ مِنْ نَفْسِهِ نُفْرَةً عَنْ ذِي فَضْلٍ وَصَلَحَ فَيَنْبَغِي أَنْ يَبْحَثَ عَنِ الْمُقْتَضِيِّ لِذَلِكَ لَيْسَعَى فِي إِزَالَتِهِ حَتَّى يَتَخَلَّصَ مِنَ الْوَصْفِ الْمَذْمُومِ ، وَكَذَا عَكْسُهُ) (24).

واته : ئەم فه رمووده یه سوودی ئەوهی لئ وه رده گیریت که وا ئەگه مرۆف خۆدوورخستنه وهی له خاوه ن چاکه و چاکه کاران له خۆیدا به دیکرد ئەوا پیویسته بگه ریت به دوا ی هۆکاری ئەمه دا بۆ ئەوهی هه ول بدات بۆ نه هیشتنی ئەنجا رزگاری بییت له و سیفه ته زه مکراره ، هه روه ها به پیچه وانه شه وه .

3 - وه له و به ره مه مانه : به راستی هاومه جلیس و براده ری چاکت عیب و که موکوپریه کان و لایه نه کانی لاوازیت ده خاته پیش چاوت ، هه روه ها شوینه کانی نه خووشی له خووت و ره وشتیشدا پیشانت دده دات ، ئەو کاته تۆش به ره و چاره سه ر و چاککردنه وهی که لئین و که موکوپریه کان و نه هیشتنی عیبه کانت ده رۆیت ، له بهر ئەمه ده بینین پیغه مبه ر (ﷺ) نیمانداری - له پووی ئەوهی که براهی چاو پۆشن

(24) دیل الفالحین : (2 / 237) والفتح : (6 / 370) .

ده کاته وه به که لین و که موکوری به کانی - شوبهاندوو به ئاوینه که وا مرؤف که موکوری به رواله تی به کانی تیدا به دی ده کات ، پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی : ((الْمُؤْمِنُ مِرَاةُ الْمُؤْمِنِ))⁽²⁵⁾ .

واته : ئیماندار ئاوینه ی ئیمانداره .

که واته ئیماندار ئاوینه ی براکه یه تی ، له ریگای ئه وه وه که موکوری به هه لسه که وتی و نابه رچاویه کانی خوی ده بینیت ، چونکه به راستی براکه ی شتانیکی ده خاته پیش چاو که وا زور جاریک خوی نایبینیت و ههستی پیناکات ، وه ک چۆن ئاوینه که موکوری به رواله تی به کانی پیشان ده دات که وا خوی نایبینیت ئیلا له ریگای ئه وه وه نه بییت ، وه گۆرینه وه ی که موکوری به کان له نیوان چاکه کاراندا ریژه ویکی شوینکه وتو و باو (مه شهوور) بووه .

* (الحسن البصري) په حمه تی خوی لیبت فه رموویه تی :

(الْمُؤْمِنُ مِرَاةُ أُخِيهِ : اِنْ رَأَى فِيهِ مَا لَا يُعْجِبُهُ سَدَّهْ وَقَوْمَهُ وَحَاطَهُ وَحَفِظَهُ فِي السَّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ)⁽²⁶⁾ .

⁽²⁵⁾ رواه أبو داود رقم : (4918) من حديث أبي هريرة ، وحسنه العراقي في تخریج الإحياء : (182/2) وابن حجر في بلوغ المرام باب الترغيب في مكارم الأخلاق والألباني في الصحيحة رقم : (926) وصحيح سنن أبي داود : (3 / 929) .
⁽²⁶⁾ كتاب الإخوان لابن أبي الدنيا ص : (131) .

واته : ئيماندار ئاوينه ي برا كه يه تي : نه گهر شتيكى تيدا بينى كه پيى باش نه بيت نه وا راست و ريكي ده كاته وه و دايده پوشيت و ده پياريزيت له په نهانى و ناشكرايشدا .

4 - هاومه جليس و براده رانت له چا كه كاران ده تگه يه نن به كه سانىكى تر كه وا سووديان ليده بينيت وهك چون سوودت له وان بينيوه ، چه ندين كه س هه يه يه كيك له چا كه كارانى ناسيوه ته وه نهجا نه وه نده ي به سهر نه چووه چه ندين پؤل له چا كه كارانى ترى ناسيوه ته وه له ريگاي نه و كه سه وه ، به مه ش چا كه و خيري زياترى ده ست كه وتووه .

5 - به راستى تو له روانگه ي به راورد كردنى كردار و ره وشته كانت له گهل نه وه ي كه وا هاومه جليس و براده ره چا كه كاره كانت له سهرى ده پون له م بو ارانه دا كه وا زانياريان لايه و ناگادارن لييه وه هه له كانى خوت ده ناسيته وه له هه لسوكه وت و ره وشته كانتدا ، نهجا نه وه لانه راست ده كه يته وه .

6 - به راستى تو به هوى هاومه جليس و براده ره چا كه كاره كانتته وه خوت ده گريته وه له تاوان و سه ريچي يه كان ، چونكه به راستى نه گهر له كه ليدا دانيشتيت نه وا نه مه داخوازيت ليده كات كه وا ريزى مه جليسه كه ي بگريت و وازينيت له تاوان له بهر به ناگابوون له حورمه تي و ريز گرتن له پله وپايه و پيگه ي له و

مەجلیسەدا ، كەواتە ئەو خۆگرتنەو و وازھینانە كاتییە دەبیته ھۆكاریك بۆ دووركەوتنەو ھە بەردەوام لەو حەرەم و قەدەغەكراوانە .

7 - ھاومەجلیس و برادەری چاكەكار پینماییت دەكات بۆ بواریەكانی خێر و چاكە كەوا زانینی ئەوانە سوودت پی دەگەیه نیت ، بۆ نموونە پینماییت دەكات بۆ ھەندیک لە فەرزهكان كەوا تۆ بێ ئاگا بوویتە لییان یان كەمتەرخەم بوویتە و تەمبەلێت كردوو لە جی بەجی كردنیاندا ، وە پینماییت دەكات بۆ زۆریك لە سوننەتەكان كەوا خێر و چاكەت پینان زیاد دەكات ، وە ئاگادارت دەكاتەو لە شتانیکى حەرەم و قەدەغەكراو كەوا تۆ تییکەوتویت ، وە ھانت دەدات بۆ چەندین پرۆژە لە پرۆژەكانی خێر و چاكە .

8 - تۆ سەیری پلە بەرزیتی برادەری چاك دەكەیت لە زانست و خواپەرستی و بانگەوازكردن و پرەوشت و ھەلسوكەوتیدا، وە دەبینیت پیش تۆ كەوتوو لە زۆرینەى لایەنەكانی خێر و چاكەدا ، جا ئەمە دەبیته مایەى بەرزەوھەندى و سوود لیوەرگرتن بۆ تۆ لە دوو پووھە :
یەكەم : نەمانى ئەو ھەى كە لە تۆدا ھەیە لە سەرسورمان بە خۆت و كردهوھەتەو (لەخۆبایی بوون) كاتیک دەبینیت كەسانیک ھەن لە تۆ چاك ترن ، وە لەخۆبایی بوون لەو شتانەى كە پیغەمبەر (ﷺ) لینی ترساوھ بۆ ئوممەتەكەى و بە توند تر لە تاوان لە قەلەمى داوھ ، وەك

فه رموويه تي : ((لو لم تكونوا تُذنبون لَخِفْتُ عليكم ما هو أشد من ذلك العُجْبَ العُجْبَ))⁽²⁷⁾.

واته : نه گه ر ئيوه تاوان نه که ن نهوا ترسی له تاوان توند ترم له سهرتان هه يه تووشتان بيټ : له خوځايي بوونه له خوځايي بوون .

دووهم : به پاستي نه وه ده بيته هوکاريك بو پيشبرکي کردنت له گه ليدا له و سيفهت و کرده وانه دا ، به مهش زياتر سوور ده بيت له سهر به ده ست خستني زانست و هه ستان به خواپه رستي و چاک کردني په وشت و هه لسوکه وت ، و جگه له مانه ش .

بو يه له بهر نه مه (عثمان بن حکيم) په حمه تي خواي ليبيټ فه رموويه تي : (اصحَب مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فِي الدِّينِ وَدُونَكَ فِي الدُّنْيَا)⁽²⁸⁾.

واته : هاوړپيه تي که سيک بکه له سهرووي تووه بيټ له بواري ديندا و له خواره وهی تووشدا بيټ له بواري دونيادا .

⁽²⁷⁾ أخرجه القضاعي في مسند الشهاب : (2 / 320 — ح 1447) والبرار في مسنده "كشف الأستار" (4 / 244 — ح 3633) ، وقال المنذري في الترغيب : (20/4) والهيثمي في مجمع الزوائد : (10 / 269) : إسناده جيد ، وحسنه الأبانبي في السلسلة الصحيحة رقم : (658) .
⁽²⁸⁾ الإخوان ص : (125) .

9 - دانیشتنن له‌گه‌ل هاومه‌جلیس و براده‌ری چاکه‌کاردا پاراستنی کاتی تیدایه که بریتی‌یه له ژیان و بریتی‌یه له خه‌زینه‌ی هه‌موو کرده‌وه‌کان .

10 - به‌پاستی هاومه‌جلیس و براده‌ری چاکه‌کارن ده‌تپاریزیت له کاتی ئاماده بوونت و له کاتی ئاماده نه‌بوونیشندا ، سیر و نه‌ینیه‌کانن ئاشکرا ناکات و په‌رده‌ی له سه‌ر هه‌ئامالیت و ناویانگ و حورمه‌تت ناشکیینیت و به‌رگریت لیده‌کات له‌و جیگایانه‌دا که پیوستیت به‌که‌سیکه به‌رگریت لیبکات .

11 - به‌پاستی مرؤف‌ته‌ن‌ها به‌بینینی پیاوچاکان و چاکه‌کاران خوای بیرده‌که‌ویته‌وه و یادی خوا ده‌کات ، وه واقع و شه‌رعیش به‌لگه‌ن له سه‌ر ئه‌م راستی‌یه ، پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموویه‌تی : ((أولیاءُ اللهِ تعالی الذین إذا رؤوا ذکرَ اللهُ تعالی))⁽²⁹⁾.

واته : دۆستان و ئه‌ولیاکانی خوای پایه‌به‌رز ئه‌وانه‌ن که‌وا ئه‌گه‌ر ببینرین له لایه‌ن خه‌لکه‌وه ئه‌وا خوای پایه‌به‌رزیا‌ن بیرده‌که‌ویته‌وه .

⁽²⁹⁾ عزاه السیوطی فی الجامع الصغیر للحکیم عن ابن عباس مرفوعاً ، ووحسنه الأبا‌نی فی صحیح الجامع رقم : (2557) .

وه له فرموده یه کی تر دا پیغه مبه ر (ﷺ) فرموده تی : ((أَلَا أُبَيِّنُكُمْ بِخِيَارِكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: خِيَارُكُمْ الَّذِينَ إِذَا رُعُوا ذُكِرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ)) (30).

واته : ئایا هه والتان نه ده می چاکترینتان کی یه ؟ وتیان : به لئی ئه ی پیغه مبه ری خوا ؟ فرمودی : چاکترینتان ئه وانه ن که وا ئه گه ر بینران له لایه ن خه لکه وه ئه وا خوا ی پایه به رزیان بیرده که ویتته وه .

جا پیغه مبه ر (ﷺ) له م دوو فرموده یه دا ئه وه ی سه لماندوه که وا دۆستانی خوا و چاکه کاران کاریگه ریان هه یه له سه ر ئه وانه ی که ده یانبینن ، وه ئه وانه ی که ده یانبینن - ته نها به م بینینه - خوا ی گه وره یان بیرده که ویتته وه .

وه له وانه یه هۆی ئه وه بگه ریتته وه بۆ ئه وه ی که تییاندا به دی ده کریت له په وشت و ئاکار و قورس و سه نگینیان و نور و پووناکی ئیمان و چاکیتی ژیاننامه یان .

جا ئه گه ر ئه مه ده ست که سیک بکه ویت که ده یانبینیت ئایا ده بییت ئه وانه چۆن بن که وا له گه لیاندا داده نیشن و تیکه لیان ده که ن .

(30) أخرجه ابن ماجه في سننه : (2 / 1379 — ح 4119) من حديث أسماء بنت يزيد ، وحسن إسناده البوصيري في الزوائد : (3 / 273) ، وله شواهد منها عن عبد الرحمن بن غنم وعبادة بن الصامت وعبد الله بن عمر وابن عمرو وابن عباس وغيرهم .

* له بهر ئه مه (موسی بن عقبه) په حمه تی خوی لیبت فه رموییه تی : (إن كنت لألقى الأخ من إخواني فأكون بلقيته عاقلاً أياماً⁽³¹⁾ .

واته : من کاتیک که دهگه یستم به برادره ریک له برادره کانم ئه و
به پیگه یستنه که ی چند پوژیک ژیر و عاقل و هوشیار ده بوومه وه .
* وه (سفیان) په حمه تی خوی لیبت فه رموییه تی : (لربما
لقيت الأخ من إخواني فأقيم شهراً عاقلاً بلقائه)⁽³²⁾ .
واته : به راستی من چه ندین جار که دهگه یستم به برادره ریک له
برادره کانم ئه و به پیگه یستنه که ی یه ک مانگ ژیر و عاقل و هوشیار
ده بوومه وه .

* وه (أبو سليمان) په حمه تی خوی لیبت فه رموییه تی : (كنت
أنظرُ إلى أخٍ من إخواني بالعراق فأعمل على رؤيته شهراً)⁽³³⁾ .
واته : من کاتیک ده مروانیه برادره ریک له برادره کانم له عیراقد
ئه و به بینینه که ی یه ک مانگ کرده وه م ده کرد .

12 - به راستی هاومه جلیس و برادره ی چاکه کار پازینه ره وه و
دلخوشکارن بو ت له خوشیدا و که ره سته ی پشتگیریشن له ناخوشیدا

⁽³¹⁾ روضة العقلاء ص : (92) .

⁽³²⁾ المصدر السابق ص : (93) .

⁽³³⁾ السابق ص : (92) .

، نه وانه باشتترین یارمه تیدهرن بۆت بۆ کهم کردنه وهی خه م و خه فه ته کانت و چاره سه ری کیشه و گرفته کانت ، بیر و دل و چاوت رۆشن ده بیته وه به بۆچوون و بیروپا و رینماییه کانیا ، به تایبته له کانتیکدا که گرفته کان لیت کۆده بنه وه و پینگا چاره کانت لی ته نگ ده بیته وه و پیره وه کانی چاره سه ر ماندووت ده کهن .

جاریکیان (ابن مسعود رضی اللہ عنہ) پۆیشته دهره وه بۆ لای هاو له کانی و پیی فه رموون : (أنتم جلاء حُرْنِي) ⁽³⁴⁾.

واته : ئیوه په وینه ره وهی غه م و په ژاره کانمن .

* وه (أکنم بن صیفی) په حمه تی خوای لیبیت فه رموویه تی : (لقاء الأَحِبَّةِ مَسْأَلَةٌ لِلْهَمِّ) ⁽³⁵⁾.

واته : گه یشتن به خو شه ویستان په وینه ره وهی غه م و په ژاره کانه .

* وه (عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہ) فه رموویه تی : (عليك بإخوان الصدق ، فعش في أكنافهم ، فإنهم زين في الرِّحَاء ، وعدة في البلاء) ⁽³⁶⁾.

⁽³⁴⁾ روضة العقلاء ص : (92) .

⁽³⁵⁾ الإخوان لابن أبي الدنيا ص : (155) .

⁽³⁶⁾ السابق ص : (116) والمتحابين في الله للمقدسي ص : (31) وروضة

العقلاء ص : (90) .

واته : براده ری راست و راستگو بگره خوت ، و له لایاندا بزی ، چونکه به راستی نه وانه پازینه ره وهن له خوشیدا و که رهسته ی پشتگیریشن له ناخوشیدا .

* وه (علي بن أبي طالب عليه السلام) فهرموویه تی : (عليكم بالإخوان فَإِنَّهُمْ عُدَّةٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ)⁽³⁷⁾.

واته : په یوه ست بن به براده رانی چاکه کاره وه چونکه به راستی نه وانه پشتیوان و زه خیره ن له دنیا و دوارپوردا .

* وه پیاویک وتی به (داود الطائي) په حمه تی خوی لیبت نامورگاریم بکه ؟

نه ویش فهرمووی : (اصْحَابُ أَهْلِ التَّقْوَى ، فَإِنَّهُمْ أَيْسَرُ أَهْلِ الدُّنْيَا عَلَيْكَ مَعُونَةٌ ، وَأَكْثَرُهُمْ لَكَ مَعُونَةٌ)⁽³⁸⁾.

واته : هاوهرییه تی له خواترسان و خوپاریزه ران له تاوان بکه ، چونکه نه وانه له هه موو خه لکی دنیا که متر نه رکیان هه یه به سه رته وه ، وه له هه موویان زیاتر هاوکاریت ده که ن .

* وه (شبيب بن شيبه) په حمه تی خوی لیبت فهرموویه تی : (إخوان الصدق خير مكاسب الدنيا ، وهم زينة في الرِّحَاء ، وَعُدَّةٌ فِي الْبَلَاءِ ، وَمَعُونَةٌ عَلَى حُسْنِ الْمَعَاشِرَةِ)⁽³⁹⁾.

⁽³⁷⁾ إحياء علوم الدين : (2 / 160) .

⁽³⁸⁾ كتاب الإخوان ص : (124) .

واته : برادهری راست و راستگو باشترینی دستکه و ته کانی
دونیایه ، ئه وانه رازینه ره وهن له خویشیدا و که ره سته ی پشتگیریشن
له ناخویشیدا ، و یاریده دهرن له سهر هه لسوکه وت کردن به چاکه .

* وه هه ندیک له دانایان فه رمویانه : (اصطف من الإخوان ذا
الدين والحسب والرأي والأدب ، فَإِنَّهُ رَدُّ لَكَ عِنْدَ حَاجَتِكَ ، وَيَأْتِي
عِنْدَ نَائِبَتِكَ ، أُنْسٌ عِنْدَ وَحْشَتِكَ ، وَزَيْنٌ عِنْدَ عَافِيَتِكَ) (40).

واته : له و برادهرانه هه لبریره که وا خاوهن دین و ناوداری و
بوچوونی راست و ره وشتی جوانه ، چونکه یارمه تی دهره بو ت له
کاتی پیویستیتدا ، وه پال پشته له کاتی ته نگانه تدا ، وه دلنه وایی
کاره له کاتی ته نهایتدا ، وه رازینه ره وهیه له کاتی خویشیتدا .

* وه (عبد العزيز الأبرش) په حمه تی خوی لیبیت فه رموییه تی :

استکثرن من الإخوان إنهم

خیر لکانزهم من الذهب

کم من أخ لو نائبة

وجدته خيراً من أخي النسب (41)

(39) کتاب المتحابین فی الله ص : (30) .

(40) أدب الدنيا والدين ص : (168) .

(41) روضة العقلاء ص : (93) .

واته : با برادهری زورت هه بیته چونکه ئه وانه بو ئه و که سانهی که له خویانیان ده گرن چاک ترن له زیر ..
 چه ندین برادهر هه یه کاتیک گرفتیک دیته ریته ده بینیت چاک تره بوته له برای باوکیت .

* وه (مهدي بن سابق) ره حمه تی خوی لی بیته فرموویه تی :

تَكَثَّرُ مِنَ الْإِخْوَانِ مَا اسْطَعْتَ فَإِنَّهُمْ

عِمَادٌ إِذَا اسْتَجَدْتَهُمْ وَظُهُورٌ⁽⁴²⁾

واته : با برادهری زورت هه بیته تا له تواناتا هه یه چونکه ئه وانه له کاتیکدا که هاواریان تیده کهیت پشت و په نان بوته .

13 - به راستی برادهریتی و هاوهرییه تیت بو چاکه کاران هوکاریکه بو ئه وهی بجیته ناو ریزی ئه و که سانه وه که وا له پوژی قیامه تدا نه ترسیان هه یه و نه خه م و په ژاره ، هه روه ها به رده وامیته هاوهرییه تی و نه چپرانیت بو مسوگه ر ده کات ، هه ر وه ک خوی گه وره فرموویه تی : ﴿الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾ (١٧) يَعْبادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ حَزَنُونَ ﴿١٨﴾ [سورة الزخرف] .

واته : له پوژی قیامه تدا برادهر هه کان هه ندیکیان ده بن به دووژمنی هه ندیکی تریان ئیلا له خوا ترسه کان و خو پاریزه ره کانیا

⁽⁴²⁾ روضة العقلاء ص : (94) .

له تاوان نه بیئت ، ئه ی بهنده کانم ئیوه ئه مرؤ نه ترستان له سه ره و نه خه م و په ژاره شتان هه یه .

14 - تۆ سوودمه ند ده بیئت به دوعا و پارانه وه ی برادره و هاوړی چاکه کانت که بۆت ده پارینه وه له ژیانندا و له دوا ی مردنیشندا ، چونکه به راستی یه کیک له داب و عاده تی چاکه کاران ئه وه یه که وا هه ندیکیان دوعا بۆ هه ندیکی تریان ده که ن ، وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی : ((دَعْوَةُ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ مُسْتَجَابَةٌ ، عِنْدَ رَأْسِهِ مَلَكٌ مُوَكَّلٌ كُلَّمَا دَعَا لِأَخِيهِ بِخَيْرٍ قَالَ الْمَلَكُ الْمُوَكَّلُ بِهِ : آمِينَ ، وَلَكَ بِمِثْلٍ))⁽⁴³⁾.

واته : دوعای که سیکی موسلمان بۆ براهی له په نهانیدا دوعایه کی وه رگیراوه ، له لای سه ریوه وه فریشته یه که راسپیژدراوه به وه ی که هه ر کاتی که ئه و دوعای خیر بکات بۆ براهی کی موسلمانی ئه و ئه و فریشته راسپیژدراوه ده لیت : خواجه دوعاکه ی گرا بکه و به هه مان شیوه ی ئه و داواکاریه بۆ خو شی جیبه جی بکه .

⁽⁴³⁾ صحیح مسلم : (4 / 2094 - ح 2733) عن أم الدرداء .

* (عبید الله بن الحسن) په حمه تی خوی لیبیت به پیاویکی
 فهرمووه : (استکثر من الصدیق — یعنی الصالح — ، فإن أیسر ما
 تصیب أن یبلغه موتک فیدعو لک)⁽⁴⁴⁾.

واته : با براده ری چاکت زور هه بیته چونکه به راستی که مترین
 دهستکه وتت لییه وه دهستکه ویته ئه وه یه که وا کاتیک هه والی مردنتی
 پیده گات دوعات بو ده کات .

وه له و باسه خو شانیه ی که ده گپریته وه زانا و فهرمووده ناس
 (الخطیب البغدادي) له کتیبی (تاریخ بغداد) دا له پیناسه ی (الطیب
 بن اسماعیل) په حمه تی خوی لیبیت (یه کیکه له قورئان خوینه به
 ناویانگه کان) ده گپریته وه : که وا دهفته ریکی هه بووه ناوی (300)
 سیسه د له هاوهریکانی تیدا نووسیبوو هه موو شه ویک دوعای بو
 هه موویان ده کرد ، جا شه ویک خه وی لیکه وت و بویان نه پاراپیه وه ،
 بویه له خه ودا پیی وترا : ئه ی باوکی هه مدون ئه م شه و چراکه ت
 دانه گیرسا !

ئه ویش هه ستا چراکه ی داگیرساند و دانیشته و دهفته ره که ی هیئا
 و دانه دانه بویان پاراپیه وه تاوه کو کوتایی پییان هیئا⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴⁴⁾ کتاب الإخوان ص : (113) .

⁽⁴⁵⁾ انظر : تاریخ بغداد : (361 / 9) .

15 - به راستی مه جلیسی چاکه کاران شه یثانه کانی جنوکه و مروّف پی پی ناوین چونکه مه جلیسه کانیاں قه لایه کی پاریزره له وه سوهسه و زیانی شه یثانه کان ، به پیچه وانه ی مه جلیسه کانی خراپه کاران که به راستی شوینی جیگیر بوون و نیشته جیوونی ئه و شه یثانه یه ، ههروه ها ئه گهر مروّف دووره په ریز بیت ئه و له ری پی ئه وه دایه که وه سوهسه و دلّه خورپی گه نیو و بیرۆکه ی له ری ده رچوو له ناوی به ریت که شه یثان ده یخاته نیو دلّیه وه ، له بهر ئه وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی : ((علیک بالجماعة فإئما یأکل الذئب القاصیة))⁽⁴⁶⁾.

واته : په یوه ست بن به کومه لی موسلمانان وه * چونکه به راستی گورگ مه ریک ده خوات که دوور که وتبیته وه و دابرابیت له ران ** .

⁽⁴⁶⁾ أخرجه أحمد : (5 / 196) و (6 / 446) وأبو داود : (1 / 37 — ح 547) والنسائي : (2 / 106) ، وحسنه الألبانی فی صحیح سنن النسائي : (1 / 184) .
* بق تیگه یشتن له زاراوه ی (الجماعة : کومه لی موسلمانان) و ئاشنا بوون به واتا راست و په سه نه که ی که له چه ندین فه رمووده ی پیغه مبه ردا (ﷺ) هاتوه ئه و پیویسته ئه م کتیبه بخوینیته وه : (فه توای گه وره زانایان .. سه بارت به روون کردنه وه ی حوکمی حزبا یه تی و جیاوازی و پارچه پارچه گه ریتی ...) لاپه ره : (145 - 150) له نووسین و ناماده کردنی وه رگتیر .

** مه بهستی ئه وه یه ئه گهر موسلمان دووره په ریز بیت له کومه لی موسلمانان ئه و شه یثانه کان به وه سوهسه و رازاندنه وه ی بیدعه و تاوانه کان هه لیده خه له تینن و

16 - به راستی هاومه جلیسییتی و هاوهرییه تی و سهردانی یه کتر کردن له بهر خوا هؤکاریکه بؤ به دست هینانی خوشه ویستی خوی گه وره ، ههر وه ک چۆن له فهرمووده یه کی قودسیدا پیغه مبه ر (ﷺ) فهرموویه تی : خوی کار پر به ره که ت و گه وره فهرموویه تی :

له سهر ریگای راستی ئیسلام لای دده ن و گومرای ده که ن و له ناوی دهبه ن ، بؤ زیاتر تیگه یشتن له م خاله ئه م فهرمووده یه ت بؤ باس ده که م :

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ (رضي الله عنه) قَالَ : خَطَّ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) خَطًّا ثُمَّ قَالَ : هَذَا سَبِيلُ اللَّهِ ، ثُمَّ خَطَّ خُطُوطًا عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ قَالَ : هَذِهِ سُبُلٌ مُتَفَرِّقَةٌ عَلَى كُلِّ سَبِيلٍ مِنْهَا شَيْطَانٌ يَدْعُو إِلَيْهِ ، ثُمَّ قَرَأَ : ﴿وَأَنْ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ " [رواه أحمد والنسائي والدارمي وحسنه الألباني في مشكاة المصابيح رقم : (166)] .

واته : پیغه مبه ری خوا (ﷺ) هیلیکی بۆمان کیشا و ئه نجا فهرمووی : ئه مه ریگا راسته که ی خویه ، پاشان چه ند هیلیکی تری به لای راست و چه پی ئه و هیله راسته دا کیشا و ئه نجا فهرمووی : ئه مانه چه ند ریچکه یه کی په رته وازه ن ، ههر ریچکه به کیان شه بیتانیکی له سهره و بانگه وازی بؤ ده کات ، ئه نجا ئه م ئایه ته ی خوینده وه : (به راستی ئه مه ریگا راسته که ی منه و شوینی که ون ، وه شوینی ریچکه کان مه که ون چونکه له ریگا که ی خوا لاتان ده دات) ..

که واته : به شوینکه وتنی ریگا راسته که ی ئیسلام که وا کۆمه لی موسلمانانی له سهره و لانه کردنه وه و لانه دان بؤ لای ریچکه کورته په رته وازه کانی لای راست و چه پی ریگای راست پاریزراو ده بیت له شه بیتانه کانی سهر ئه و ریچکه کورتانه !

((وَجَبْتُ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ ، وَالْمُتَجَالِسِينَ فِيَّ ، وَالْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ ، وَالْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ))⁽⁴⁷⁾ .

واته : **خوشه ويستی خومم جيگير كردوووه بو ئه مانه :**

لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ : ئه وانه ي كه له بهر من يه كتريان خوش ده ويئت .
وَالْمُتَجَالِسِينَ فِيَّ : ئه وانه ي كه له بهر من له گه ل يه كتردا
داده نيشن و مه جليس ده گيڤن .

وَالْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ : ئه وانه ي كه له بهر من سهرداني يه كتر ده كه ن .
وَالْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ : ئه وانه ي كه له بهر من شت به يه كتر ده به خشن .
وه له فزيكي تردها ها تووه : ((قَدْ حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَحَابُّونَ
مِنْ أَجْلِي ، وَقَدْ حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَزَاوَرُونَ مِنْ أَجْلِي ، وَقَدْ حَقَّتْ
مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَبَاذِلُونَ مِنْ أَجْلِي ، وَقَدْ حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَصَادَفُونَ
مِنْ أَجْلِي))⁽⁴⁸⁾ .

⁽⁴⁷⁾ موطأ مالك : (2 / 953) وصحح إسناده ابن عبد البر والنووي في رياض الصالحين رقم : (387) والسنذري في الترغيب والترهيب : (3 / 240) ، وقال الألبانسي : صحيح "صحيح الجامع الصغير" رقم : (4331) وصحح الترغيب والترهيب رقم : (3018) و (2581) .

⁽⁴⁸⁾ قال السنذري في الترغيب : (4 / 47) : رواه أحمد ورواه ثقات والطبراني في الثلاثة واللفظ له والحاكم وقال : صحيح الإسناد ، وقال الديمياطي في اللمتجر الرابع ص : (535) : رواه أحمد بإسناد صحيح ، ورواه أحمد أيضاً عن عبادة بن الصامت بسند صححه السنذري والديمياطي في الموضوعين المشار إليهما .

واته : به دلنيايى خوشه ويستى خۆم پيويست كردوو به بۆ
 نه وانهى كه له پيئاوى مندا يه كترىان خوشه ويست ، وه خوشه ويستى
 خۆم پيويست كردوو به بۆ نه وانهى كه له پيئاوى مندا سهردانى يه كتر
 دهكهن ، وه خوشه ويستى خۆم پيويست كردوو به بۆ نه وانهى كه له
 پيئاوى مندا شت به يه كتر ده به خشن ، وه خوشه ويستى خۆم
 پيويست كردوو به بۆ نه وانهى كه له پيئاوى مندا هاوهر پيه تي و
 براده رپيى يه كتر دهكهن .

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : (أَنَّ رَجُلًا زَارَ أَخًا لَهُ
 فِي قَرْيَةٍ أُخْرَى ، فَأَرَادَ اللَّهُ لَهُ عَلَى مَدْرَجَتِهِ مَلَكًا ، فَلَمَّا أَتَى عَلَيْهِ قَالَ :
 أَيْنَ تُرِيدُ ؟ قَالَ : أُرِيدُ أَخًا لِي فِي هَذِهِ الْقَرْيَةِ ، قَالَ : هَلْ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ
 نِعْمَةٍ تَرْتُهَا ؟ قَالَ : لَا غَيْرَ أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، قَالَ : فَلْيَأْتِ
 رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَبَّكَ كَمَا أَحْبَبْتَهُ فِيهِ) (49).

واته : پياويك سهردانى براده رپيى خوى كرد له گونديكدا ، جا
 خواى گه وره فريشته يه كى نارد بۆ سهر رپيكاكهى و كاتيک هات بۆ لای
 پيى ووت : بۆ كوى ده چيت ؟

نه ويش ووتى : بۆ لای براده رپيكم ده چم له م گونده دا .

(49) صحيح مسلم رقم : (2567) .

فریشته که ووتی : ئایا هیچ مافیکی دنیا بیت به سه رییه وه هه یه لئی
 وه رگریته وه (یان هیچ به رژه وه ندیه کت هه یه له گه لیدا پی ئی هه لسیت)؟
 ئه ویش ووتی : نه خیر ، ته نها ئه وه نه بیت که من له بهر خوای
 گه وره خویشیم ده ویت .

فریشته که ش ووتی : جا من نیردراوی خوام بو لای تو بو ئه وه ی
 بیت راگه یه نم که خواش توی خوش ده ویت وه ک چون تو ئه وت له بهر
 خاتری خوا خوش ده ویت .

17 - به راستی کۆر و مه جلیسی پیاوچاگان کۆر و مه جلیسی
 زیگری خوای گه وره یه ، پیغه مبه ر (ﷺ) فرموویه تی : ((لَا يَقَعْدُ قَوْمٌ
 يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا حَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ ، وَنَزَلَتْ
 عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ)) (50).

واته : هیچ کۆمه له که سیک نی یه کۆبینه وه و دانیشن زیگری
 خوای گه وره بکه ن ئیلا فریشته کان ده وریان ده گرن و په حمه تی
 خوا ده یانگریته وه و ئارامی داده به زیتته سه ر سه ریان و خوای گه وره
 باسیان ده کات لای ئه وانه ی که له لای خویدان .

هه روه ها پیغه مبه ر (ﷺ) فرموویه تی : ((مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا يَذْكُرُونَ

(50) صحیح مسلم رقم : (2700) .

اللَّهُ لَا يُرِيدُونَ بِذَلِكَ إِلَّا وَجْهَهُ إِلَّا نَادَاهُمْ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ قَوْمُوا
مَغْفُورًا لَكُمْ قَدْ بَدَلْتُ سَيِّئَاتِكُمْ حَسَنَاتٍ» (51).

واته : هيچ كۆمه له كه سيك نيه كۆبينه وه و زيكرى خوا بكن و
مه به ستيشيان به وه هيچ نه بيت ئيلا پاداشتي خوا نه بيت ئيلا بانگ
كه ريك له ئاسمانه وه بانگيان ده كات و ده لئيت : ههستن خوا لئيتان
خوش بووه و تاوانه كانتاني بو گۆريونه ته وه به چاكه .

18 - مؤؤف به سهردان كردنى براده ره كانى له بهر خوا
ده روون و پيره وى ههنگاوه كانيشى پاك ده كاته وه و پله و پايه ي
گه و ره بو خوى مسوگه ر ده كات له به هه شتدا ، هه ره كه چؤن
پيغه مبه ر (ﷺ) فه رموويه تي : ((مَنْ عَادَ مَرِيضًا أَوْ زَارَ أَخًا لَهُ فِي اللَّهِ
نَادَاهُ مُنَادٍ : أَنْ طِبْتَ وَطَابَ مَمْسَاكَ وَتَبَوَّاتَ مِنَ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا)) (52).

واته : هه ره كه سيك سهرداني نه خؤشيك يان سهرداني براده ريكي
بكات له بهر خاترى خوا ، نه وا بانگ كه ريك بانگى ده كات و ده لئيت :
خوا پاكت بكات وه و پيگاي خيىر و چاكه تيش بو پاك بكات وه و
جيگايه كتيش بو ئاماده بكات له به هه شتدا .

وَعَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ : ((مَا مِنْ عَبْدٍ أَتَى أَخَاهُ يَزُورُهُ فِي اللَّهِ

(51) رواه أحمد : (142/3) وقال الألباني : هذا إسناد حسن إن شاء الله "الصحيحه" رقم :
(2210) ، وذكره في صحيح الجامع بنحوه وصححه : (981/2) .
(52) صحيح سنن الترمذي رقم : (2008) وصحيح الترغيب والترهيب رقم : (2578) .

إِلَّا نَادَاهُ مَلَكٌ مِنَ السَّمَاءِ : أَنْ طَبْتَ وَطَابَتْ لَكَ الْجَنَّةُ ، وَإِلَّا قَالَ اللَّهُ فِي مَلَكُوتِ عَرْشِهِ : عَبْدِي زَارَ فِيَّ ، وَعَلَيَّ قَرَاهُ ، فَلَمْ أَرْضَ لَهُ بِشَوَابِ دُونَ الْجَنَّةِ (53) .

واته : هیچ به ندهیه ک نییه سهردانی برایه کی بکات له بهر خوا نیللا بانگ که ریک بانگی دهکات له ناسمانه وه و ده لیت : نه واپاک بویته وه و به هه شتیشت بو خوشکرا ، وه نیللا خوی گه وره له مولکی عهرشیدا ده فهرمویت : عه بده که م له پیناوی مندا سهردانی برایه کی کرد و میوانداریه که ی له سهر من ، وه به هیچ پاداشتیک رازی نابیت بو ی جگه له به هه شت نه بیت .

وَعَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِرِجَالِكُمْ فِي الْجَنَّةِ ؟ قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : النَّبِيُّ فِي الْجَنَّةِ ، وَالصَّادِقُ فِي الْجَنَّةِ ، وَالرَّجُلُ يَزُورُ أَخَاهُ فِي نَاحِيَةِ الْمَصْرِ فِي الْجَنَّةِ لَا يَزُورُهُ إِلَّا لِلَّهِ فِي الْجَنَّةِ (54) .

(53) كشف الأستار عن زوائد البزار — كتاب البر والصلة — باب الزيارة : (2/388 — ح 1918) ، ومسند أبي يعلى : (7/166 — ح 4140) ، قال المنذري في الترغيب : (3/239) والدمياطى في السمتجر الرابع ص : (534) : "رواه البزار وأبو يعلى بإسناد جيد" وقال الهيثمي في مجمع الزوائد : (8/173) : "رواه البزار وأبو يعلى ورجال أبي يعلى رجال الصحيح غير ميمون بن عجلان وهو ثقة" ، وقال الألبانسي في صحيح الترغيب والترهيب : (2579) : "حسن صحيح" .

واته : نایا هه والئان نه ده می به پیاوانتان له به هه شتدا ؟ وتیان : به لئی ئه ی پیغه مبه ری خوا ، فه رمووی : پیغه مبه ر له به هه شتدایه ، راستگۆ له به هه شتدایه ، وه پیاویک سهردانی برایه کی بکات له په ری شاره وه سهردانی نه کات ئیلا له بهر خوا نه بیته له به هه شتدایه .

19 - به گشتی هاومه جلیس و براده ری چاک و صالح سوودی بۆت هه یه له هه موو پروویه کی دین و دنیاوه ، هه ر وه ک پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی : ((الْمُؤْمِنُ إِذَا مَا شِئْتَهُ نَفَعَكَ ، وَإِنْ شَاوَرْتَهُ نَفَعَكَ ، وَإِنْ شَارَكَتَهُ نَفَعَكَ ، وَكُلُّ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِهِ مُنْفَعَةٌ))⁽⁵⁵⁾.

واته : ئیماندار ئه گه ر له گه لیدا پئی بکهیت سوودت پئی ده گه یه نیت ، وه ئه گه ر پرس و رای پئی بکهیت سوودت پئی ده گه یه نیت ، وه ئه گه ر شه ریکی بکهیت سوودت پئی ده گه یه نیت ، وه هه موو شتیک له کاره کانیدا سوودی تیدایه .

⁽⁵⁴⁾ المعجم الصغير للطبراني : (1 / 46) ، قال الدمياني في اللمتجر الرابع ص : (345) : "إسناده جيد إن شاء الله" ، وأخرجه الطبراني أيضاً بلفظ مقارب من حديث كعب بن عجرة في المعجم الكبير : (19 / 140 - ح 307) وحسنه الألباني في صحيح الجامع رقم : (2604) .

⁽⁵⁵⁾ رواه أبو نعيم في الحلية : (8 / 129) وقال : ثابت صحيح عن النبي (ﷺ) من حديث ابن عمر . [قلتُ : ضعفه الإمام الألباني في ضعيف الجامع الصغير رقم : (5905) وسلسلة الأحاديث الضعيفة رقم : (4670)] .

وه پیغمبر (ﷺ) فرمویه تی : ((مَثَلُ الْمُؤْمِنِ مَثَلُ النَّخْلَةِ ، مَا أَخَذَتْ مِنْهَا مِنْ شَيْءٍ نَفَعَكَ)) (56).

واته : نمونه ی ئیماندار وهك دار خورمایه هه ر شتیکی لیبهیت سوودت پی ده گه یه نیت .

20 - وه له به ره مه کانی هاومه جلیس و براده ری چاک نه وه یه ده بیته هوی خو شه ویستیان له پیناوی خوادا ، جا هه ر وه کو چون خو شه ویستی هاومه جلیسیتی و هاو رییه تی به ره م دینیت هه روه ها هاومه جلیسیتی و هاو رییه تیش خو شه ویستی به ره م دینیت .
وه خو شه ویستی له پیناوی خوا چه ندین به ره م و شوینه وار و کاریگه ری گه وره ی هه یه له سه ر ده روونه کان ، وه خوی گه وره پاداشتی زور گه وره ی داناوه بوی ، جا له بهر زوری نه و خیر و چاکه و به ره م و شوینه وارانه به جیا باسیان ده کهم :

(56) رواه الطبرانی في المعجم الكبير : (12 / 411) من حديث ابن عمر وصححه الألبانی في صحيح الجامع رقم : (5848) .
وأصل الحديث في الصحيحين بلفظ : ((إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجْرَةً لَا يَسْقُطُ وَرَقُهَا ، وَإِنَّهَا مَثَلُ الْمُسْلِمِ ، فَحَدِّثُونِي مَا هِيَ ؟ ... ثُمَّ قَالَ : هِيَ النَّخْلَةُ)) صحيح البخاري رقم : (61) وصحيح مسلم رقم : (2811) .

واته : داریک هه یه له ناو داره کاندای گلاکه ی ناوهریت و به راستی وه کو موسلمان وایه ، پیم بلین : کام داره یه ؟ ... نه جا فرموی : دار خورمایه .

به ره هم و چاکه کانی خوشه ویستی له پیناوی خوا

أ / خوشه ویستی له پیناوی خوا هۆکاریکه بو ئه وهی خوا
خوشتی بویت .

پیش که میک ئه و فرموده یه مان باس کرد که پیغه مبه ر
(ﷺ) فرمودی : خوی گه وره فرمودیه تی : ((وَجَبَّتْ مَحِيَّتِي
لِلْمُنْتَحَايَيْنِ فِيَّ ، وَالْمُنْتَجَالِسِينَ فِيَّ ...)).

واته : خوشه ویستی خومم جیگیر کردوووه بو ئه مانه :

(لِلْمُنْتَحَايَيْنِ فِيَّ) : ئه وانه ی که له بهر من یه کتریان خوش ده ویت ،
(وَالْمُنْتَجَالِسِينَ فِيَّ) : ئه وانه ی که له بهر من له گه ل یه کتردا داده نیشن و
مه جلیس ده گپن ...

وه ووته ی فریشته که به و پیاوه ی که سهردانی برادره که ی کرد له
بهر خوا : ((إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَبَّكَ كَمَا أَحَبَّبْتُهُ فِيهِ)) (57).
واته : من نیردراوی خوام بو لای تو بو ئه وهی پیته رابگه یه نم که
خواش توی خوش ده ویت وه ک چون تو ئه وت له بهر خاتری خوا
خوش ده ویت .

(57) صحیح مسلم رقم : (2567) .

وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ (رضي الله عنه) يَرْفَعُهُ (رضي الله عنه) قَالَ : ((مَا مِنْ رَجُلَيْنِ تَحَابَّأ فِي اللّٰهِ بَطَّهَرَ الْعَيْبِ إِلَّا كَانَ أَحَبَّهُمَا إِلَى اللّٰهِ أَشَدَّهُمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ)) (58).

واته : هیچ دوو پیاویک نییه له په نهانیدا* یه کترین خویش بویت له بهر خوا ئیلا خویشه ویست ترینیان لای خوا ئه وه یانه که هاوهریکه ی زیاتر خویش دهویت .

ب / خوی پاک و بی که موکوری و گه وره ئه وانه ی که یه کترین خویش دهویت له بهر خوا ده یانخاته ژیر سیبهری عهرشی خویشه وه له پوژتیکا که هیچ سیبهریک نییه ته نه سیبهری عهرشی خوا نه بییت .
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : ((سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللّٰهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ)) ... فذكر منهم : ((وَرَجُلَانِ تَحَابَّأ فِي اللّٰهِ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ)) (59).

واته : یه کیک له و هوت که سانه ی که خوا له پوژی دوایدا ده یانخاته ژیر سیبهری عهرشی خویشه وه که هیچ سیبهریک نییه ته نه سیبهری عهرشی خوا نه بییت ... دوو پیاون که له بهر خاتری خوا

(58) رواه الطبراني في المعجم الأوسط كما في مجمع الزوائد : (10 / 276) ، وقال المنذري في الترغيب : رواه الطبراني بإسناد جيد قوي ، وصححه الألباني في صحيح الترغيب والترهيب : (3016) .

* واته : خویشه ویستیه که ته نه سهرزاری و پوواله تی نییه .

(59) صحيح البخاري رقم : (660) وصحيح مسلم رقم : (1031) .

یه کترین خۆش ده ویت و له سه ره ئه وهش کۆ ده بنه وه و له سه ریشی

جیا ده بنه وه .

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ بِجَلَالِي ؟ أَلْيَوْمِ أُظِلُّهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي)) (60).

واته : خوای گه وره له پۆزی قیامه تدا ده فه رمویت : کوان ئه وانهی که له بهر گه وره یی من یه کترین خۆش ده ویست ؟ ئه مپۆ ده یانخه مه ژیر سیبه ری عه رشمه وه له پۆژیکدا که هیچ سیبه ری ک نی یه ته نها سیبه ری عه رشی من نه بیته .

ج / خۆشه ویستی له بهر خوا و رق لیبوون له بهر خوا نیشانه و به لگه یه له سهر ته واویتی ئیمانی بهنده .

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ (رضي الله عنه) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) أَنَّهُ قَالَ : ((مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ ، وَأَعْطَى لِلَّهِ وَمَنَعَ لِلَّهِ ، فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ)) (61).

واته : هه ر که سیك خۆشه ویستی (بۆ که سیك یان شتیك) له بهر خوا بیته وه رق لیبوونی (بۆ که سیك یان شتیك) له بهر خوا بیته ، وه

(60) صحیح مسلم رقم : (4 / 1988) رقم : (2566) .

(61) سنن أبي داود : (5 / 60 — ح 4681) وصححه الألباني في صحيح الجامع رقم : (5965) .

شت به خشین و شت گرتنه وهیشی له بهر خوا بییت ئهوا به پراستی ئهوا
کهسه ئیمانی کامل و تهواوه .

د / به پراستی خو شه ویستی له بهر خوا هۆکاریکه بو چیژکردنی
تام و شیرینی ئیمان .

عَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : «ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ
حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ : أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا ، وَأَنْ
يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ ، وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ
يُقَذَّفَ فِي النَّارِ» (62).

واته : سێ خهسلهت و کردار ههیه له ههرا که سیکدا هه بییت ئهوا
تام و چیژی شیرینی ئیمانی کردوه :

- ده بییت خوا و پیغه مبه ره که ی (ﷺ) له لا خو شه ویست تر بییت له
هه موو که سیک جگه له وان .

- وه ده بییت ئهوا کهسه ی که خو شی ده وییت خو شی نه وییت ته نهها
له بهر خوا نه بییت .

- وه ده بییت پیی ناخو ش بییت بگه پیتته وه ناو کوفر و بی باوه پری
وهک چۆن پیی ناخو شه فری بدریته ناو ناگره وه .

ههروهها پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی : ((مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَجِدَ طَعْمَ

(62) صحیح البخاری رقم : (16) و صحیح مسلم رقم : (43) .

الإِيمَانِ فَلْيُحِبِّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ⁽⁶³⁾.

واته : هه ر که سیک پی خۆشه تام و چیژی ئیمان بکات ئه و با مروفی خۆش بویت ته نها له بهر خوی گه وره .
 ه / به راستی مروف به خۆشویستنی چاکه کاران له بهر چاکیتی و دامه زراویتیان له سه ر خوا په رستی و دینداری پییان ده گات و ده شگه یه ته پله ی ئه وان ، نه گه ر چی به کرده وه ش نه گه یشتییه ته ئاستی ئه وان .

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ (رضي الله عنه) قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَقُولُ فِي رَجُلٍ أَحَبَّ قَوْمًا وَلَمْ يَلْحَقْ بِهِمْ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : «(الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ)»⁽⁶⁴⁾.

واته : پیاویک هات بو لای پیغه مبهه ر (ﷺ) و وتی : ئه ی پیغه مبهه ری خوا چی ده فه رمویت سه باره ت به پیاویک که وا خه لکانیکی خۆش ده ویت و نه شگه یشته ووه ته پله ی ئه وان ؟
 پیغه مبهه ری خوایش (ﷺ) فه رمووی : مروف له گه ل ئه و که سه دایه

⁽⁶³⁾ مسند أحمد : (2 / 289) ، وكشف الأستار عن زوائد البزار : (1 / 50 — ح 63) ، وقال السهيمي في مجمع الزوائد : (1 / 90) : " رواه أحمد والبزار ورجاله ثقات " ، ورواه الحاكم : (4 / 168) وقال : صحيح الإسناد ولم يخرجاه وأقره الذهبي ، وحسنه الألباني في صحيح الجامع : (5958) .
⁽⁶⁴⁾ صحيح البخاري رقم : (6169) وصحيح مسلم رقم : (2640) .

که خوشی ده ویت .

وَعَنْ أَنَسٍ (رضی اللہ عنہ) أَنَّ رَجُلًا قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى السَّاعَةُ ؟
قَالَ : «مَا أَعَدَدْتُ لَهَا» ؟

قَالَ : مَا أَعَدَدْتُ لَهَا مِنْ كَثِيرِ صَلَاةٍ وَلَا صَوْمٍ وَلَا صَدَقَةٍ ، وَلَكِنِّي
أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ .

قَالَ : «أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ» .

قَالَ أَنَسٌ : فَمَا فَرِحْنَا بِشَيْءٍ فَرِحْنَا بِقَوْلِ النَّبِيِّ (رضی اللہ عنہ) : «أَنْتَ مَعَ مَنْ
أَحْبَبْتَ» ، قَالَ أَنَسٌ : فَأَنَا أُحِبُّ النَّبِيَّ (رضی اللہ عنہ) وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ ، وَأَرْجُو أَنْ
أَكُونَ مَعَهُمْ بِحَبِيئِي إِيَّاهُمْ ، وَإِنْ لَمْ أَعْمَلْ بِمِثْلِ أَعْمَالِهِمْ (65) .

واته : پیاویک وتی : ئه ی پیغه مبهری خوا که ی قیامه ته ؟

فه رموی : چیت بو قیامه ت ناماده کردوه ؟

وتی : شتیکی وا زور له نویت و پوژوو و صه ده قه م ناماده
نه کردوه به لام من خوا و پیغه مبهره کهیم خوش ده ویت ، پیغه مبهه
(رضی اللہ عنہ) فه رموی : تو له گه ل ئه و که سه دایت که خوشت ده ویت .

ئهنه س فه رموی : به هیچ شتیکی دلخوش نه بووین به ئه ندازه ی
دلخوشیمان به م ووته یه ی پیغه مبهه (رضی اللہ عنہ) که فه رموی : تو له گه ل ئه و

(65) صحیح البخاری رقم : (3688) و (6171) و (7153) و صحیح مسلم رقم :
(2639) وهو عند غیرهما بألفاظ متعددة .

كه سه دايت كه خوشت ده و يت .

جا له بهر ئه مه من پيغه مبه ر (ﷺ) و ئه بو به كر و عومه رم
خوشده و يت ، وه ئوميده وارم كه وا له گهل ئه واندا بم به خوشه ويستيم
بويان* ، ئه گهر چي كرده وه شم نه كرديت وه ك كرده وه كانى ئه وان .
وَعَنْ عَلِيٍّ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : (ﷺ) : ((لَا يُحِبُّ رَجُلٌ قَوْمًا
إِلَّا حُشِرَ مَعَهُمْ)) (66).

واته : هيچ پياويك ني يه كه سانتيكي خوش بو يت ئيلا له گهل
ئه واندا چه شر ده كر يت .

و / له سووده كانى خوشه ويستي له بهر خوا : خواي گه وره ريز
ده گريت له كه سيك كه وا كه سيكي تري خوش بو يت له بهر خوا :

* ئه مه يه قوتابي راسته قينه ي په روه رده كراوى قوتابخانه ي پيغه مبه رايه تي و
ئيسلامي په سەن ، به لام به داخه وه ئه وه ي كه له م رۆژگار ه دا ده بيستريت و
ده بيستريت له نه وه ي ئه م سه رده مه دا خوشه ويستي ده برين و سه رسام بوونه به
گورانيبيژ و پومان نووس ... و ياريزانه بن باوه ر و گومراكانه وه كه ناو هينان و
باس كردنى ژياننامه و هه لويسته كانيان بووه ته ويردى سه ر زارى زۆربه ي هه ره
زۆرى لاوه كانى سه رده مى ئاخو زه مان !!!

ئايا پيت خوشه له رۆژي قيامه تدا له گهل ئه مانه دا بيت و له گه لئاندا چه شر
بكر يت ؟ !!! - وه رگير -

(66) رواه الطبراني في المعجم الصغير : (2 / 40) وصححه الألباني في صحيح
الترغيب والترهيب رقم : (3037) .

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((مَا أَحَبَّ عَبْدٌ عَبْدًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا أَكْرَمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ)) (67).

واته : هیچ عهبدیک نییه عهبدیکی تری خوش بویت له بهر خوا نیلا خوا ریژی لیده گریت .

وه ریژ گرتنی خوا له مرقیق ریژ لیگرتنی به پی به خشینی نیمان و زانستی به سوود و کرده وهی چاک و هه موو جووره نیعمه ته کان ده گریته وه .

ز / ئه وانهی که یه کتریان خوش دهویت له بهر خوا مینبهری نوورانیان هه یه و پیغه مبهران و شه هیدانیس خوزگه یان پیده خوازن له ریژی قیامه تدا :

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : الْمُتَحَابُّونَ فِي جَلَالِي لَهُمْ مَنَابِرٌ مِنْ نُورٍ يَغْبِطُهُمُ التَّيِّبُونَ وَالشُّهَدَاءُ)) (68).

(67) رواه ابن أبي الدنيا في كتاب الإخوان ص : (104) رقم : (20) والمقدسي في كتاب المتحابين في الله ص : (27) رقم : (8) واللفظ لهما ، ورواه أحمد في المسند : (5 / 259) بلفظ : "إِلَّا أَكْرَمَ رَبُّهُ عَزَّ وَجَلَّ" ، وقال الألباني عن إسناد الحديث : "هذا إسناد شامي جيد" الصحيحة رقم : (1256) وحسنه السيوطي والسنائي "فيض القدير" : (5 / 410) .

(68) سنن الترمذي رقم : (2390) وصححه الألباني في صحيح الجامع رقم : (4312) .

واته : خوای گوره فهرموویه تی : ئه وانه ی که له بهر گه وره یی
من یه کترین خۆشده ویت مینبهریان هه یه له نور و پیغه مبه ران و
شه هیدان خۆزگیان پیده خوازن له رۆژی قیامه تدا .
دوای ئه وه ی به ره مه کانی دانیشتن و مه جلیسگی پارانمان له گه ل
چاکه کاراندا زانی و بۆمان پوون بوویه وه که وا هاومه جلیس و براده ری
چاک سوودگه یه نه ره به وه ی که له گه لیدا داده نیشیت له چه ندین
لایه نه وه له بواری دنیا و دینه وه ..

ئه نجا ده رۆینه سه ر باسی لایه نی به رامبه ر که بریتی یه له :
هاومه جلیس و براده ری خراپ ، بۆ ئه وه ی بزانی دانیشتن و
دۆستایه تی کردن له گه لیدا ده بیته هۆی تی کچوون و به دبه ختی و
نه هامه تی دنیا و قیامه ت .

﴿شاعیرێک وتویه تی :

عَرَفْتُ الشَّرَّ لَا لِلشَّرِّ ——— رٌّ لَكِنْ لِتَوَقُّيهِ
وَمَنْ لَا يَعْرِفُ الشَّخِيْرَ مِنْ الشَّرِّ يَقَعُ فِيهِ

واته : خراپه م ناسیه وه نه ک له بهر ئه وه ی خراپه یه به لکو بۆ ئه وه ی
خۆمی لیبپارێزم ..

چونکه هه ر که سیك چاکه و خراپه له یه ک جیا نه کاته وه ئه وا
ده که ویته ناو خراپه وه ﴿* .

* ئه مه ی نیاوان که وانه که من بۆیم زیاد کردوه - وه رگێر -

زه‌ره‌ر و زیانه‌کانی

هاومه‌جلیس و براده‌ری خراب

هاومه‌جلیس و براده‌ری خراب زیان ده‌گه‌یه‌نیت به هاوهری‌که‌ی له
 هه‌موو روویه‌که‌وه ، وه به‌دبه‌ختی‌یه بوی له دنیا و قیامه‌تدا .
 کۆکردنه‌وه‌ی هه‌موو ئه‌و زیان و زهره‌رانه‌ی که له ده‌رئه‌نجامی
 دانیشتن و براده‌ری‌تی کردنی خرابه‌کاران به ده‌ست دیت ناره‌حه‌ته ،
 جا له‌وانه‌یه باسکردنی هه‌ندیکیان به‌س بیت بۆ وریاکردنه‌وه‌ی
 که‌سانی ژیر و عاقل له‌م جۆره دانیشتن و هاوهرییه‌تی کردنه :

1 - له زیانه‌کانی هاومه‌جلیس و براده‌ری خراب ئه‌وه‌یه که به‌راستی
 گومان‌ت بۆ دروست ده‌کات له بیروباوه‌ره راسته‌کانتدا و لاتده‌بات له
 سه‌ری ، هه‌ر وه‌ک خوای گه‌وره فه‌رموویه‌تی : ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ
 يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٠﴾ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥١﴾ يَقُولُ أَأِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ
 ﴿٥٢﴾ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا إِذْنَا لَمَدِينُونَ ﴿٥٣﴾﴾ [سورة الصافات] .

واته : دۆزه‌خیه‌کان هه‌ندیکیان پوو ده‌که‌ن له هه‌ندیکیان و
 پرسیار ده‌که‌ن : قسه‌که‌ریکیان ده‌لێت به‌راستی من براده‌ری‌کم هه‌بوو
 پی‌می ده‌گوت : ئایا تو له‌وانه‌ی که باوه‌رت به‌خواه‌یه و پۆزی
 قیامه‌ت به‌راستی ده‌زانیت ؟ ئایا ئه‌گه‌ر ئیمه‌ بمرین و بین به‌خۆل و
 ئیسقان ئایا ئیمه‌ پاداشت ده‌دریینه‌وه ؟!

وه گوئی بگره بو به سهرهاتی مردنی (أبو طالب)ی مامی پیغه مبه ر
 (ﷺ) له سهر کوفر و ئه و پۆله ی که هاومه جلیس و براده ری خراپ پیی
 ههستا له مردنیدا له سهر ئه و حاله .

عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيْبِ عَنْ أَبِيهِ الْمُسَيْبِ بْنِ حَزْنٍ قَالَ : «لَمَّا
 حَضَرَتْ أَبَا طَالِبٍ الْوَفَاةُ جَاءَهُ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) فَوَجَدَ عِنْدَهُ أَبَا جَهْلٍ بَنَ
 هِشَامٍ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أُمَيَّةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ)
 لِأَبِي طَالِبٍ : يَا عَمُّ قُلْ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، كَلِمَةً أَشْهَدُ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ .
 فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ : يَا أَبَا طَالِبٍ أَتُرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ
 عَبْدِ الْمُطَّلِبِ !؟

فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَعْضُضُهَا عَلَيْهِ ، وَيَعُودَانِ بِتِلْكَ الْمَقَالَةِ ،
 حَتَّى قَالَ أَبُو طَالِبٍ آخِرَ مَا كَلَّمَهُمْ : هُوَ عَلَيَّ مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، وَأَبَى أَنْ
 يَقُولَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» (69).

واته : كاتيك (أبو طالب) گه يشته حاله تی سهره مرگ پیغه مبه ری
 خوا (ﷺ) هات بو لای و بینی (أبو جهل و عبدالله بن أبي أمية) له لاین ،
 پیغه مبه ر (ﷺ) فهرموی : ئه ی مامه بلئی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) وته یه که
 شایه تی پی ده ده م بو ت له لای خوا له قیامه تدا ، (أبو جهل و عبدالله

(69) صحيح البخاري في مواضع متعددة ، وهذا اللفظ برقم : (1360) وصحيح
 مسلم رقم : (34) .

بن أبي أمية)ش وتیان : ئەى (أبو طالب) ئایا پشت هه لده كه يت له دینی (عبد المطلب)ى باوكت ؟! پیغه مبهەر (ﷺ) به رده وام پیى ده فه رموو : بلی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ، (أبو جهل و عبد الله بن أبي أمية)ش ئە و قسه یه یان دووباره ده کرده وه ، تاوه کو دواين وتهى (أبو طالب) ئە وه بوو كه وتی : ئە وه له سهر دینی عبد المطلب دمریت ، و خوئی گرته وه له وهى كه بلیت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) !

برام بروانه ئە و دوو هاومه جلیس و براده ره خراپانه چیان کرد ، (أبو طالب)یان کو مپرا کرد له ژیانیدا و به رده وامیش بوون له گه لیدا تاوه کو سپاردیان به ناگری جه هه ننه م ، په نا به خوا .

2 - به راستی هاومه جلیس و براده ری خراپ بانگی هاوپی که ی ده کات بو چاولی کردی خوئی له که وتنه ناو حه رام و تاوانه کان ، وه ئە وه شی پی خوشه بوئی ! هه ره وه ک چون شیخی ئیسلام (ابن تیمیة) په حمه تی خوائ لیبیت فه رموو یه تی : (زۆرینه ی خراپه کاران ئە و که سانه یان خوش ده ویت که وا له گه لیداندا ده سازین و پیکدین له سهر ئە وهى که خویمان تییدان ، وه رقیشیا نه له وانه ی که ناسازین و ناگونجین له گه لیداندا .

هه روه ها له بوراه کانی دونیا و ئاره زووه کاندان زۆر جاریک ئە وانه هه لده بژیرن و پیشده خه ن که وا به شدارییان له گه لدا ده که ن : یان به مه به سستی یارمه تی دان له سهر ئە وه وه ک چون له زالبواندا له خاوه ن

دهسه لاته کان و جهرده و پیگره کان و هاوشیوه کانیا نندا ههیه ، یان به مه بهستی خۆگونجان وهك چۆن له وانهدا ههیه که کۆبوونه تهوه بۆ عارهق خواردنه وه ، چونکه به راستی ئه وانه هه موو ئه و که سانه هه لده بژیرن که ئاماده ده بن له گه لیا نندا بۆ خواردنه وه ، وه یان له بهر ئه وهیه که پیا ن ناخۆشه ئه و لیا ن جیا بیته وه به چاکه کردن ، یان له بهر چه سوودی و چا وچنۆکی به له سه ر ئه وه ، بۆ ئه وهی ئه و بهرز نه بیته وه به سه ریا نندا به و کاره و ده ست خۆشی لینه کریت جگه له وان ، وه یان له بهر ئه وهیه که نه بیته به لگه و شایهت حالّ به سه ریا نه وه ، وه یان له بهر ئه وهیه که ده ترسن تۆ له یان لیبسی نیه وه به خوودی خۆی یان به بهرزکردنه وهی شکایهت له سه ریا ن ، وه بۆ ئه وهی نه که ونه ژیر مننهت کردن و مه ترسیه کانیه وه ، یان له بهر هاوشیوه کانی ئه م هۆکارانه .

خوای گه وره فه رموویه تی : ﴿ وَذَكَرَ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمُ الْحَقُّ ﴾ [سورة البقرة] .

واته : زۆریه ی گا ور و جووله که ئومیدی ئه وه ده که ن و پیا ن خۆشه که وا ئیوه ی ئیماندار هه لگه ری نه وه له ئیسلام دوای ئه وه ی که باوه رتان هینا و بین به کافر و بی باوه ر له بهر چه ساده تی خۆیا ن

دوای ئه وهی کهوا حق و راستیان بۆ پروون بوویه وه .

وه سه بارهت به دوورپوهکان فهرموویه تی : ﴿وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً﴾ [سورة النساء] .

دوورپوهکان ئومیدی ئه وه ده کهن و پێیان خۆشه کهوا ئیوهی ئیماندار کوفر بکهن و بی باوه پ بن هه ر وه کو چۆن ئه وان خۆیان کوفریان کردوه بۆ ئه وهی ئیوه و ئه وان یه کسان بن له بی باوه پیدایا . وه (عثمان رضی الله عنه) فهرموویه تی : "وَدَّتْ الزَّانِيَةُ لَوْ زَنَى النِّسَاءُ كُلَّهُنَّ" .

واته : ئافرهتی داوین پیس پیی خۆشه هه موو ئافره تان داوین پیس بن ⁽⁷⁰⁾ .

3 - به راستی مرۆف به سروشتی خۆی کاریگه ر ده بیئت به داب و خوو و په وشت و کرده وه کانی هاومه جلیس و براده ره که ی ، له پیشه وه باسی ئه و فهرمووده یه مان کرد کهوا پیغه مبه ر (ﷺ) تپیدا فهرمووی : ((الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ)) ⁽⁷¹⁾ .
واته : مرۆف له سه ر دینی خۆشه ویسته که یه تی ، جا با یه کیک له ئیوه بروانیئت بۆ ئه وهی بزانیئت کئی خۆش ده ویت ؟

⁽⁷⁰⁾ مجموع الفتاوى لشيخ الإسلام ابن تيمية : (28 / 150 - 151) .

⁽⁷¹⁾ بروانه په راویزی ژماره (11) .

جا نه گهر هاومه جلیس و براده ره كه ت خراپ بوو نه وا مروقت پيى
 كاريگه ر ده بيت و په نكي نه وى ليدنه نيشيت .
 هه نديك وتويانه : (إِيَّاكَ وَمُجَالَسَةَ الشَّرِيرِ فَإِنَّ طَبْعَكَ يَسْرُقُ مِنْ طَبْعِهِ
 وَأَنْتَ لَا تَدْرِي)⁽⁷²⁾ .

واته : نامان وريابه له دانيشتن و هاوړپيه تي كړنى خراپه كار
 چونكه به راستى خووى تو دزى ده كات له خووى نه و توش نازانيت
 و ناگات ليى نيه .

4 - به راستى بينيى هاومه جلیس و براده رى خراپ تاوان كړدنت
 بير ده خاته وه جا پييه وه ديار بيت يا خود شاراوه بيت يه كسانه ،
 نه مه ش له كاتي كدا ده بيت كه تو ناگات هه بيت له تاوانه كاني ، به
 هوى نه و بينينه وه ختوره ي تاوان كړدنت به ميشكى مروقتا دواى
 نه وه ي كه نه و بي ناگا بووه ليى يان سه رقالم بووه و به بيريدا
 نه هاتووه ، جا هر وهك چون بينيى كه سيكى گويړپيه ل و صالح كه
 خوا يارمه تي داوه بو چا كه كارى خوات بير ده خاته وه ناوه هائيش
 بينيى كه سيكى تاوانبار كه شه يتان رايكي شواوه بو تاوان كړدنت
 شه يتانت بير ده خاته وه .

⁽⁷²⁾ الذريعة إلى مكارم الشريعة للراغب الأصفهاني ص : (193) .

- (الراغب الأصفهاني) په حمه تي خواى ليبييت فه رمويه تي :
- تيه پاندى خووپه وشتي هاومه جليس و برادره بؤ برادره كه ي ته نها به گوفتار و كرداره وه ناوهر ستيته وه ، به لكو به تيروانينيشي هه مان گاريگه ري ده بيت ، چونكه تيروانين بؤ وينه و پووخسار گاريگه ري ده كاته سهر دهروونه كان له هه نديك خووپه وشتي كه گونجاوه له گهل خووپه وشتي نه و كه سه دا كه چاوى تييده پروانيت⁽⁷³⁾ .
- 5 - به راستى هاومه جليس و برادره ري خراپ ده تگه يه نييت به كه سانكي خراپه كار كه وا په يوه ندى كردنت پيپانه وه زيانت پي ده گه يه نييت ، وه هه نديك جار نه و كه سانه له پي ده رچووترو گهنده لكار ترن له خوودي نه م برادره خراپه خوشى .
- 6 - به راستى هاومه جليس و برادره ري خراپ كه م و كوپه كانت لي ده شارپته وه و دايدة پوشيت ، وه هه له و خراپه كانت بؤ ده پازينيته وه ، وه كاريگه ري تاوان كردن سووك ده كاته وه له دلندا ، وه كه مته رخه مي كردنت له چا كه كاري و گوپرايه ليت بؤ خوا و پيغه مبه ر (ﷺ) له لا ناسان ده كاته وه .
- 7 - به راستى تو به هوى هاومه جليس و برادره ري خراپه وه بي به ش و مه حروم ده بيت له دانيشتن و تيكه ل بوون له گهل

(73) الذريعة — الموضوع السابق .

چا كه كاراندا ، چونكه تو له گهل نه ودا پوچوويت له ناو ئاره زووه كاندا ، يان به هوي ئاگادار كردنه وه و قه ده غه ليكردنته وه له مه جليس گيران و دانيشتن له گهل چا كه كاراندا ، يان به هوي دانيشتن و تي كه لاويونت له گهل نه م له پي ده رچووه دا شه رم ده تگري ت و به كاري كي قورسي ده زانيت كه وا له گهل چا كه كاراندا دانيشيت و تي كه ل ببيت ، نه مه ش ده بي ته هوي له ده ست چووني خير و چا كه به نه ندازه ي دوور بوونت له چا كه كارانه وه .

8 - به راستي نه و كه سه ي كه داده نيشيت له گهل خراپه كاراندا كرده وه خراپه كاني خوي به راورد ده كات له گهل كرده وه خراپه كاني نه واندا ، نه نجا خراپه كاني خوي به كه م ده زانيت له ئاست خراپه كاني نه واندا ، نه مه ش ده بي ته هوي زياد بووني سه ركه شي و زياده پره وي كردن و پوچوون له خراپه و له پي ده رچوون و كه مته رخه مي كردن له چا كه كردندا ، وه به لايه ني كه مه وه سه رسام ده بيت به وه ي كه نه وه له سه ريه تي ، وه سه رسام بوونيش نه خو شيه كي كووشنده و له ناويه ره وه ك له پيشه وه باس كرا ⁽⁷⁴⁾.

9 - به راستي كوچ و مه جليسي خراپه كاران به ده ر ني يه له چه ندين گو فتار و كرداري حه رام و تاوان وه ك غه يبه ت و فيتنه يي و

⁽⁷⁴⁾ بپوانه لاپه ره : (34) .

درو و له عنه ت ليكردن و هاوشيوه ي ئه مانه ، جا له وانه يه ئه و كه سه ي كه له گه لئاندا داده نيشيت خو ي بگونجيني ت و بسازيت له گه لئاندا له وه ي كه ئه وان تييدان ، يان ريگري ئه و كاره خراپه يان ليده كات به لام له هه مان كاتدا جيانا بيته وه له مه جليسه كه يان و لييان دور ناكه ويته وه بويه ده كه ويته ناو تاوانه وه ، چونكه ريگرتن له تاوان و ئينكاري كردني - وه ك زانايان ده لئان - ئه وه پيويست ده كات كه جيا ببته وه له و مه جليسه ئه گهر به رده وام بوون له سهر ئه نجامداني ئه و تاوانه ، چونكه خوي گه و ره فه رمويه تي :

﴿وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۗ وَإِمَّا يُنسِئَكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ [سورة الأنعام] .

واته : ئه گهر كه سانكت بيني پوچوون له ئايه ته كانماندا به وه ي كه پيچه وانه ي حه ق بيت ئه و پشتيان لي بكه و لييان دور بكه وه ره وه تاوه كو ده چنه ناو باسيكي تره وه جگه له وه ، وه ئه گهر شه يتان له بىرتى برده وه و ئاماده ي ئه و جو ره مه جليسانه بوويت ئه و له دوا ي بىر خستنه وه و ئاگادار كردنه وه يان له گه ل كه ساني سته مكار و تاوانباردا دامه نيشه .

وه خوي گه و ره فه رمويه تي :

﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِذْ أَنْتُمْ إِذَا مَثَلَهُمْ﴾^(١٤٠)
 [سورة النساء] .

واته : به دلنیا بی له قورئاندا دابه زیو هته سه رتان که وا نه گهر بیستان کوفر ده کریت به نایه ته کانی خوا یان گالته یان پی ده کریت نه وا له گه لیا نندا دامه نیشن تاوه کو ده چنه ناو باسیکی تره وه جگه له وه نه گینا نیوه ش وه کو نه وانن .

10 - به پاستی براده ریته و هاوهرییه تی کردن له گه ل خرابه کاردا له پی نه ماندایه له گه ل پهیدا بوونی که مترین نا کوکی یان گوپانی به رژه وه ندی ، به لکو به که متر له وه ش رقه به رایه تی پهیدا ده بیت .
 (عبد الله بن السمعتز) په حمه تی خوی لیبیت فه رموویه تی :
 (إخوان السوء ينصرفون عند النكبة و يقبلون عند النعمة)⁽⁷⁵⁾ .

واته : براده ره خرابه کان له کاتی تیشکاندا پشتت لیله لده که ن و له کاتی خو شیشدا بووت لیده که ن .

* وه (علي بن داود الرقي) په حمه تی خوی لیبیت فه رموویه تی :

كُلُّ مَنْ كَانَ لَا يُؤَاحِيكَ فِي اللَّهِ
 فَلَا تَرْجُ أَنْ يَدُومَ إِحَاؤُهُ

(75) كتاب العزلة ص : (194) .

إِنَّ خَيْرَ الْإِخْوَانِ مَنْ كَانَ فِي اللَّهِ

لَهُ دَامَ وَدَّهَ وَصَفَاؤُهُ (76)

واته : هموو ئه وانه ي كه براده ريت ده كن بي ئه وه ي له بهر خوا بيټ ، ئه وا ئوميد ي ئه وه ي ليټنه كه يت كه براده ريه كه ي برده وام بيټ . بهر پاستي باشتري برادر ئه وه يه كه براده ريه كه ي له بهر خوا بيټ ، ئه وه دوستايه تي و نيازپاكي له گهلدا برده وام ده بيټ .
* وه (أبو الحسن التهامي) په حمه تي خواي ليټيټ فهرموويه تي :

شَيْئَانِ يَنْقَشَعَانِ أَوْلَ وَهْلَةٍ

ظِلُّ الشَّبَابِ وَخَلَّةُ الْأَشْرَارِ (77)

واته : دوو شت هه ن له ناکاودا هه لده مالين و نامينن : سيټه ري لاويټي و براده ريټي خرابه کاران .

* وه نه قشي مؤري هه نديك له دانايان بريټي بووه له (مَنْ وَدَّكَ لِأَمْرٍ وَلَّىٰ مَعَ انْقِضَائِهِ) (78) .

واته : هه ر كه سيك دوستايه تيت له گهلدا بکات له بهر شتيك ئه وا پشتت لي ده کات له گهل کوتايي پيهاتني ئه و شته دا .

(76) كتاب المتحابين في الله ص : (37) رقم : (28) .

(77) ديوان أبي الحسن التهامي ص : (315) .

(78) كتاب العزلة ص : (151) .

* وه (ابن حَبَّان) په حمه تی خوای لیبیت فهرموویه تی : (العاقِل لا یصاحبُ الأشرارَ ، لأنَّ صُحْبَةَ صاحبِ السوءِ قِطْعَةٌ مِنَ النارِ ، تعقب الضغائنَ ، لا یستقیمُ وُدُّه ولا یفنی بعهدِه) (79).

واته : مرقفی ژیر هاوهرییه تی خراپه کاران ناکات ، چونکه هاوهرییه تی کردنی براده ری خراپ پارچه یه که له ناگر ، بق و کینه ی به دوا دیت و دوستایه تیشی راست و تا سهر نابیت و وه فاداریش نابیت به به لاین و په یمانه کانی .

* وه (ابن تیمیة) په حمه تی خوای لیبیت فهرموویه تی : (نه گهر خه لکی هاوکاری یه کتر بکن له سهر تاوان و ده ست دریزی و سنوور شکندن ئه واهه ندیکیان رقیان ده بیت له هه ندیکی تریان ، نه گهر چی به په زامه ندی خویشیان ئه و کارانه ئه نجام بدن ، طاوس فهرموویه تی : ههر دوو پیاویک کۆبینه وه له بهر غه پیری خوا ئیلا جیا ده بنه وه به دل په نجاننه وه له یه کتر .

که واته براده رییتی نه گهر له سهر به رژه وه ندی هه ردوولا نه بوو ئه واهه سرته نجامه که ی دژایه تی یه ، وه ته نها کاتیک له سهر به رژه وه ندی هه ردوولا ده بیت نه گهر ئه و براده رییتی یه له بهر خوا بیت ، وه نه گهر وا نه بوو ئه واهه یه کیکیان نه گهر چی هاوکاری یه کتری بکن له

(79) روضة العقلاء ص : (101) .

کاتیکیدا که داوای یارمه تی له یه ک ده که ن به په زامه ندی خویمان ئه و
 ئه م په زامه ندی ههچ بایه خیکی نی به به لکو سه رئه نجام ده گه ریته وه
 سه ر په به رایه تی و دزایه تی و له عنه ت له یه کتر کردن ، وه هه ر
 یه کیکیان به وی تریان ده لیت : ئه گه ر تو نه بوایه بیت ئه و من ئه م م
 نه ده کرد ..⁽⁸⁰⁾.

11 - به راستی برادره ریته خراپه کاران ئه گه ر چی له دنیا شدا
 دوستایه تیان به رده وام بیت ئه و له رۆژی دوایدا زور به په له لاده چیت
 و هه لده گه ریته وه بو دزایه تی و په به رایه تی ، وه ک خوای گه وره
 فه رموویه تی : ﴿الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾
 [سورة الزخرف].

واته : برادران له رۆژی قیامه تدا هه ندیکیان دوژمنی هه ندیکیان
 ته نها که سانی له خوا ترس و خو پاریزه ر له تاوان نه بیت .
 وه هوی گۆرینه وه ی ئه م خوشه ویستی و برادره ریته یه به دزایه تی
 ده گه ریته وه بو ئه و به ره م و میراته ی که له م برادره ریته یه وه بویمان
 ماوه ته وه له هاوکاری کردنی یه کتر له سه ر تاوان و سه ریچی و
 ده ست دریزی .

⁽⁸⁰⁾ مجموع الفتاوی : (15 / 182 - 183) .

وه خوای گه وره فه رموویه تی :

﴿وَقَالَ إِنَّمَا أَخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾^(٢٥)
[سورة العنكبوت].

واته : پیغه مبه ر ئیبراهیم (علیه السلام) به قه و مه که ی خوی فه رموو
: به پاستی ئیوه جگه له خوا هه ندیک بتتان هه لباردوو به مه به سستی
دوستایه تی نیوان هه ر دوو لاتان له ژیان دونیادا نه جا له رۆژی
قیامه تدا هه ندیکتان باوه ری به هه ندیکی ترتان نامینیت و له عنه ت و
نه فره ت له یه کتری ده که ن .

(ابن تیمیة) ره حمه تی خوای لیبت فه رموویه تی : (ئه وانه به کافر
زانین و باوه ر پئ نه بوون و له عنه ت و نه فره ت له یه کتر کردنی
هه ندیکیان بۆ هه ندیکی تریان ته نها له بهر ئه وه نییه که سه ریچی
خوای کردوو ! به لکو له بهر ئه وه یه که به هوی به شداری و هاوکاری
ئه وه وه زیان و زهره ری لیکه وتوه)⁽⁸¹⁾ .

12 - زۆریه ی کۆر و مه جلیسه کانی خراپه کاران و له ریده رچووان
باسی خوای تیدا ناکریت ، ئه مه ش ده بیته هوی خو خواردنه وه و
په شیمانی بۆ خاوه نه کانیا ن له رۆژی قیامه تدا ، هه ر وه ک چۆن

(81) مجموع الفتاوی : (15 / 129) .

پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی : ((مَا مِنْ قَوْمٍ يَقُومُونَ مِنْ مَجْلِسٍ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ فِيهِ إِلَّا قَامُوا عَنْ مِثْلِ حَيْفَةِ حِمَارٍ وَكَانَ لَهُمْ حَسْرَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)) (82).

واته : هیچ کومه له که سیک نی به له مه جلیسیکدا هه ستن و باسی خویان تیدا نه کردبیت نیلا وه کوئوه وایه که له سه ر لاکى گوی دریزیک (که ریک) هه ستابیتن ، وه ئو دانیشتنه شیان ده بیته هوی خو خوردنه وه و په شیمانی بویان له پوژی قیامه تدا .

13 - به پراستی دانیشتن و هاوړپیه تی کردن له گه ل خرابه کاراندا کات به فیرو دانی تیدایه که له پوژی قیامه تدا لیپرسینه وه و موحاسه به ی به نده ی له سه ر ده کریت که که مته رخه می تیدا کردوه و له دهستی داوه .

پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی : ((لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ : عَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ ؟ وَعَنْ عِلْمِهِ مَا عَمِلَ بِهِ ؟ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ ؟ وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ ؟)) * .

واته : هه دوو پیی هیچ عه بدیک نی به له پوژی قیامه تدا هه نگاو

(82) رواه أبو داود في سننه : (5 / 180 - ح 4855) وصحح إسناده النووي في رياض الصالحين رقم : (838) والألباني في صحيح الجامع رقم : (5750) .
* صحيح الترغيب والترهيب رقم : (3592) - وه رگيږ - .

بنیت تاوه کو پرسپاری چوار شتی لینه کریت : سه بارهت به تمه نی له
 چیدا به سه ری به ردووه ؟ وه سه بارهت به زانسته کهی ئایا کرده وهی
 پی کرده وه ؟ وه سه بارهت به پاره و ماله کهی چۆن پهیدای کرده وه
 و له چیدا خه رجی کرده وه ؟ وه سه بارهت به لاشه ی له چیدا به کاری
 هیئاوه و دایه یئاوه ؟

14 - به راستی تو به ودا دهناسرپیته وه ، وه گومانی خراپت پی
 ده بریت به هو ی هاوړپیه تی کردنته وه له گه ل ئه ودا .
 به گشتی تیکه لاوی کردنی خراپه کاران زیان و زهره ره بو
 خاوه نه کهی له دنیا و دوا پوژدا .

* (الشيخ عبد الرحمن السعدي) رحمه تي خواي ليبييت
 فهموويه تي : (به گشتی هاوړپیه تی کردنی خراپه کاران زیان به خشه له
 هموو پوویه که وه بو هر که سیک که هاوړپیه تیان بکات ، وه به لا و
 خراپه یه بو ئه وانه ی که تیکه لاویان ده کهن ، چه ندین خه لک به هو ی
 ئه و خراپه کارانه وه فه وتا و له ناو چوو ، وه چه ندیک هاوړپیکانیان
 پاکیشا بو کار و شوینی فه وتینه ر و پووخینه ر هه ست بکه ن به خو یان
 یان هه ست نه کهن) (83).

(83) بهجة قلوب الأبرار ، الحدیث الثامن والستون .

له بهر ئه وه (أبو الأسود الدؤلي) په حمه تی خوی لیبیت
 فه رموویه تی : (ما خلق الله خلقاً أضراً من صاحب السوء)⁽⁸⁴⁾.

واته : خوی گه وره هیچ دروستکراویکی دروست نه کردوه
 زیان به خش تربیت له براده ری خراپ .

که واته پیویسته له سهر که سی ژیر و دل سوژ و غم خوړی خوړی
 که بزگاری و به خته وهری بو خوړی ده ویت له دنیا و دوا پوژدا که وا
 دوور بکه ویتته وه له تیکه لای کی کردنی ئه و براده ره خراپه کارانه و به و
 په پی تواناوه را بکات لیان و هیچ که مته رخه میش نه کات له مه دا .

له کوتایی ئه م لیکولینه وه یه دا و دوی ئه وه ی شوینه وار و
 به ره مه کانی هاومه جلیس و براده ری چاکه کار و زیان کانی
 هاومه جلیس و براده ری خراپه کارمان بو درکه وت ، هه ندیک وته ی له
 پیشینه وه - به جیماو بومان - ده گپر مه وه بو تان سه باره ت به
 هه لبراردنی هاومه جلیس و هاوړی و هاندان له م بواره دا :

⁽⁸⁴⁾ الشهاب الثاقب في ذم الخليل والصاحب للسيوطي ص : (32) .

هه ندیك وتهی پیتشین

سه بارهت به هه لبراردنی هاومه جلیس

پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی : «لَا تُصَاحِبُ إِلَّا مُؤْمِنًا ، وَلَا يَأْكُلُ
طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيًّا» (85).

واته : هاوهرییه تی کهس نه کهیت ئیللا ئیماندار نه بییت ، وه با
کهس خواردنت نه خوات ئیللا له خوا ترس نه بییت .

* (الخطابی) په حمه تی خوای لی بییت له شه رحی ئه م
فه رمووده یه دا له کتیبی (العزلة) دا فه رموویه تی : (واتای
فه رمووده که ئه وه یه : که سیک ده عوهت مه که بو خواردن له گه لندا
ئیللا که سیک له خوا ترس نه بییت ، چونکه پیکه وه خواردن ناشنایی
و کرانه وه له رووی یه کتردا په یدا ده کات و دلله کان کۆده کاته وه ، جا
به دواى ئه وه دا بگه ریئ که هاوهریئ و تیکه لبووان و براده ره
تایبه ته کانت له کهسانی له خوا ترس و خو پاریز بن له تاوان و
خرابه) (86) .

(85) مسند أحمد : (3 / 38) ، وصحیح سنن الترمذی رقم : (2395) وصحیح
سنن أبی داود رقم : (4832) وحسنه الترمذی والبغوی فی شرح السنة : (13 /
169) وابن مفلح فی الآداب الشرعية : (3 / 561) والألبانی .
(86) کتاب العزلة ص : (142) .

* وه (لقمان الحكيم) په حمه تي خواي لبييت ناموزگاري كورپه كه ي ده كات و پي ي ده لئيت : (يا بُنَيَّ لَا تَعُدْ بَعْدَ تَقْوَى اللَّهِ مِنْ أَنْ تَتَّخِذَ صَاحِبًا صَالِحًا) (87).

واته : نه ي كوري شيرينم له پاش له خوا ترسان هاوهر پيه كي چاك هه لبريړه و به س .

* وه (عمر بن الخطاب رضي الله عنه) فه رموويه تي : (لا تتكلم فيما لا يعنك ، واعتزل عدوك ، واحذر صديقك إلا الأمين ، ولا أمين إلا من يخشى الله ويطيعه ، ولا تمش مع الفاجر فيعلمك من فجوره ، ولا تطلع على سرِّك ، ولا تُشاور في أمرك إلا الذين يخشون الله) (88) .

واته : قسه مه كه سه باره ت به شتيك كه په يوه ندي به تووه نييه ، وه دووره په ريژ به له دووژمنه كه ت ، وه وريا به له براده ره كه ت ، ئيلا براده ري نه ميني دل و ده ست و زمان و دامين پاك نه بيت ، وه كه سيش نه مين نييه ئيلا كه سيك نه بيت كه له خوا ده ترسي ت و گوپرايه لي ده كات ، وه له گهل خراپه كاردا ري مه كه چونكه فيري خراپه كارپه كاني خويت ده كات ، وه نه ينيه كاني خو تي بو ئاشكرا

(87) كتاب الإخوان ص : (110) رقم : (25) .

(88) كتاب العزلة ص : (144) .

مه که و ده ریمه بره بوی ، وه له ئیش و کاره کانتدا پرس وپا به که س مه که ئیللا به وانه نه بییت که وا له خوا ده ترسن .

* ههروه ها فه رموویه تی : (ما أُعْطِيَ عَبْدٌ بَعْدَ الْإِسْلَامِ خَيْرًا مِنْ أَخٍ صَالِحٍ)⁽⁸⁹⁾.

واته : خوای گه وره هیچ شتیکی نه به خشویه به عه بدیک له عه بده کانی له دواى ئیسلام چاکتر بییت له براده ریکی چاک و صالح .
* وه (علي بن أبي طالب عليه السلام) فه رموویه تی : (عليكم بالإخوان فَإِنَّهُمْ عُدَّةٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، أَلَا تَسْمَعُ إِلَى قَوْلِ أَهْلِ النَّارِ : ﴿فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ﴾ وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾ [سورة الشعراء])⁽⁹⁰⁾.

واته : په یوه ست بن به براده رانی چاکه کاره وه چونکه به پاستی نه وانه پشتگیریت لیده که ن له دنیا و دوارپوژدا ، ئایا گویناگریت بو قسه ی دۆزه خیه کان که ده لئین : لیره دا که س نییه تکا و پجامان بو بکات ، وه براده ریکی دۆست و دلسۆزیشمان نییه پشتگیریمان لیبکات .

* وه (الغزالي) په حمه تی خوای لیبییت له کتیبی (الإحياء) دا وتویه تی : (عيسى ابن مريم عليه السلام) فه رموویه تی : (جالسوا مَنْ

⁽⁸⁹⁾ اتحاف السادة المتقين : (6 / 131) .

⁽⁹⁰⁾ إحياء علوم الدين : (2 / 160) .

تذکرکم اللہ رؤیتہ ، و من یرید فی عملکم کلامہ ، و من یرغبکم فی الآخرة عملہ⁽⁹¹⁾ .

واته : له گه ل كه سانئكدا دابنیشن كهوا خواتان بیربكه ویته وه به بینیان ، وه کرده وه تان زیاد بکات به قسه یان ، وه هاندهرت بن بؤ دوارؤژ به کرده وه یان .

* وه (الحسن البصري) په حمه تی خوا ی لیبیت فه رموویه تی :
(ما ازداد أحد منكم أحاً في الله إلا ازداد درجة)⁽⁹²⁾ .

واته : هیچ په کیک له نیوه نی په براده ریکی له بهر خوا زیاد بکات نیلا به هویه وه پله یه كه بهرز ده بیته وه .

* وه (أبو الدرداء رضي الله عنه) فه رموویه تی : (لولا ثلاث لأحببت أن أكون في بطن الأرض لا على ظهرها : لولا إخوان لسي يأتوني ينتقون طيب الكلام كما ينتقي طيب التمر ، أو أعفر وجهي ساجداً لله ، أو غدوة أو راحة في سبيل الله عز وجل)⁽⁹³⁾ .

واته : نه گه ر له بهر سی شت نه بوایه ت نهوا پیمخوش بوو له ژیر زه ویدا ببوایه م نهك له سهر زهوی : نه گه ر براده رانیکم نه بوایه ت كه

⁽⁹¹⁾ المصدر السابق : (2 / 159) .

⁽⁹²⁾ المطالب العالیة : (4 / 10) .

⁽⁹³⁾ الزهد للإمام أحمد ص : (135) .

دین بۆ لام و وتهی خوشم بۆ هه لده بزئیرن ههروه کو چۆن خورمای
خوشم بۆ هه لده بزئیرن ، یان رومه تم خو لای ده که م له کاتی
سوجه دا بۆ خوا ، یان هه نگاو یکی رۆیشتن یان گه رانه وه له پیناوی
خوادا بنیم .

* وه (محمد بن واسع) په حمه تی خوای لیبیت فه رموویه تی : (ما
بقي في الدنيا شيء ألدُّ به إلا الصلاة جماعة ، ولقي الإخوان)⁽⁹⁴⁾.

واته : له دونیادا هه چ شتیک نه ماوه چیژی لیببیم ئیلا نوێژ له
جه ماعه تدا و گه یشتن به براده ران نه بییت .

* وه (بلال بن سعد) په حمه تی خوای لیبیت فه رموویه تی : (أخ
لك كلما لقيك ذكرك بحظك من الله خير لك من أخ كلما لقيك وضع في
كفك ديناراً)⁽⁹⁵⁾.

واته : براده ریکت که وا هه ر کاتی پیت بگات به شی خو تته له لای
خوا بیر خاته وه چاک تره بۆت له براده ریکت که وا هه ر کاتی پیت بگات
دیناریک بخاته ناو دهسته وه .

* وه پرسیار کراوه له هه ندیک له دانا یان : (أيُّ الكنوزِ خير ؟ قال
: أمّا بعد تقوى الله ، فالأخ الصالح)⁽⁹⁶⁾.

⁽⁹⁴⁾ الزهد للإمام أحمد ص : (313) .

⁽⁹⁵⁾ الزهد لابن المبارك ص : (167) ، والحلية : (5 / 225) .

واته : چ گه نجینه یه ک (چ شتیکی به نرخی هه لگراو) چاک تره ؟
 فهرموی : له خوا ترسان نه نجا براده ری چاک .

* وه وتراوه به (سفیان) په حمه تی خوی لیبت : (ما ماء العیش ؟ قال : لقاء الإخوان)⁽⁹⁷⁾.

واته : ناوی ژیان بریتییه له چی ؟ نه ویش فهرموی : گه یشتن به برادران .

* وه هندیک له پیشین (سه له ف) فهرموییه تی : (أعجزُ الناسِ من قَصْرٍ في طلبِ الإخوان ، وأعجزُ منه مَنْ ضَيَّعَ من ظفرٍ به منهم)⁽⁹⁸⁾.

واته : بی ده سه لات ترینی خه لک نه و که سه یه که که مته رخه می بکات له گه پان به دوی برادره ردا ، وه له و بی ده سه لات تر نه و که سه یه که و نه گهر براده ری چاکی ده ست که وت له ده ستی بدات .

* وه وتراوه به (محمد بن واسع) په حمه تی خوی لیبت : نایا چاکترین کرده وه له دونیادا کامه یه ؟

نه ویش فهرموی : (صحبة الأصحاب ، ومُحَادَثَةُ الإخوان إذا اصطحبوا على التُّقَى والبرِّ فحینئذٍ یذهب الخِلاف من بینهم)⁽⁹⁹⁾.

⁽⁹⁶⁾ کتاب الإخوان ص : (133) رقم : (61) .

⁽⁹⁷⁾ روضة العقلاء ص : (93) .

⁽⁹⁸⁾ الإحياء : (2 / 180) .

⁽⁹⁹⁾ کتاب الإخوان ص : (128) و کتاب المتحابین فی الله ص : (30) .

واته : هاوړپييه تي کردنی هاوړپياني چاک ، وه قسه کردن له گه ل
براده راندا نه گهر براده ريټيه که يان له سهر خوا ترسان و چاکه کاری
بيټ نه و نه و کاته ناکوکی نيوانيان نامينيټ .

* وه (مالك بن دينار) په حمه تي خواي ليبيټ فه رمويه تي :
(إِنَّكَ إِنْ تَنْقَلَ الْأَحْجَارَ مَعَ الْأَبْرَارِ خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ تَأْكَلَ الْخَبِيصَ مَعَ
الْفُجَّارِ ، وَأَنْشُد :

وصاحب خيار الناس تنج مسلماً

وصاحب شرار الناس يوماً فتندما⁽¹⁰⁰⁾.

واته : به پاستی نه گهر تو له گه ل چاکه کاراندا به رد بگويزي ته وه
چاک تره بوټ له وهی که وا خورما و پون بخويت له گه ل خراپه کاراندا ،
نه نجا نه م به يته ی خوینده وه :

"هاوړپييه تي چاک تريني خه لک بکه به سه لامه تي پزگارت ده بيټ ..
وه بو ته نها پوژيکيش هاوړپييه تي خراپ تريني خه لک بکه په شيمان
ده بيته وه "

* وه (هلال الرأي) په حمه تي خواي ليبيټ فه رمويه تي : (أَوْثَقَ
الْمُودَّاتِ مَا كَانَ فِي اللَّهِ عِزٌّ وَجَل)⁽¹⁰¹⁾.

⁽¹⁰⁰⁾ تفسير القرطبي : (27/13) ، وهو في روضة العقلاء ص : (100) بدون البيت

واته : به هیترتین دۆستایه تی ئه وهیه کهوا له پیناوی خوای
گه وردها بییت .

* وه (المأمون) فه رموییه تی : (إن غلب شيءٌ على حُبِّ المال
والولد فالأخُ الصالح)⁽¹⁰²⁾.

واته : ئه گهر شتیک هه بییت که زال بییت به سه ره خۆشه ویستی
مال و مندالدا ئه وا براده ری چاکه .

* وه (سفیان الثوری) په حمه تی خوای لیبیت ئه م دوو به یته ی
ده خوینده وه :

ابلُ الرجال إذا أردت إخوانهم

وتوسمن أمورهم وتفقد

فإذا وجدت أخوا الأمانة والتقى

فيه الیدين قریر عین فاشدد⁽¹⁰³⁾

واته : ئه گهر ویستت براده ری تی پیاوانیک بکهیت ئه وا تا قیان
بکه ره وه ..

حال و کاریان ده ست نیشان بکه و به دوایدا بگه ری ..

⁽¹⁰¹⁾ تهذیب تاریخ دمشق : (1 / 439) .

⁽¹⁰²⁾ حنة الرضا في التسليم لما قدر الله وقضى للغرناطي : (3 / 68) .

⁽¹⁰³⁾ كتاب الإخوان ص : (115) وروضة العقلاء ص : (105) .

جا نه گه ر بينيت براده ريكي دهست و زمان پاكه و له خوا ترسه ..
 نه وا به ههردوو دهستت به توندى بيگره خوت بو نه وهى
 چاوه كانت ئوقره بگريت .

* وه (محمد بن عمران) په حمه تي خواى ليبيت فه رموويه تي :

وما المرء إلا بإخوانه

كما تقبض الكف بالمعصم

ولا خير في الكف مقطوعة

ولا خير في الساعد الأجدم⁽¹⁰⁴⁾

واته : مروقت هيج نيه ئيللا به براده ره كانيه وه نه بيت .. هه ر
 وه كو چون به مه چه ك له پ ده كهيت به مشت ..

وه هيج سووديك له له په ي براوهدا نيه .. وه هيج سووديك له
 بازوى گه ر و براوهدا نيه .

* وه هه نديك له شاعيران وتويانه :

تَجَنَّبَ قَرِينَ السَّوِّءِ وَأَصْرَمَ حِبَالَهُ

فَإِنْ لَمْ تَجِدْ عَنْهُ مَحِيصًا فَدَارِهِ

وَاجِبٌ حَبِيبُ الصَّدَقِ وَاحْذَرُ مَرَأَهُ

تنل منه صفو الود ما لم ثماره⁽¹⁰⁵⁾

⁽¹⁰⁴⁾ روضة العقلاء ص : (68) .

⁽¹⁰⁵⁾ تفسير القرطبي : (13 / 26) .

واته : خوټ به دوور بگره له براده ري خراب و په يوه ندى له
 گه لدا بچرپينه .. وه نه گهر رپگا چاره ت نه بوو نه وا ژيانى له گه لدا
 بگوزه رينه ..

وه خو شه ويستى راستت خو شيويت و ناگادار يش بيه له وهى كه
 مشت و مړى له گه لدا بکه يت .. چونكه به و شيوازه دوستايه تي پاك ت
 لپيه وه ده ست ده كه وپت نه گهر مشت و مړى له گه لدا نه كه يت .

* وه يه كيكى تر وتويه تي :

اصحَبُ خِيَارِ النَّاسِ اَيْنَ لَقِيْتَهُمْ

خَيْرُ الصَّحَابَةِ مَنْ يَكُونُ ظَرِيفًا

وَالنَّاسُ مِثْلُ دِرَاهِمٍ مَيِّزَتُهَا

فَرَأَيْتَ مِنْهَا فِضَّةً وَزِيوْفًا⁽¹⁰⁶⁾

واته : هاوړپيه تي چا كترينى خه لك بکه له هه ر كوږپيه كدا پپيان
 گه يشتيت .. چا كترين هاوړپى نه و كه سه يه كه وا رپك و پيك و سه رنج
 پاكيش بيت ..

خه لكى وه كو ديره م وان له كاتيكدا كه وا جيايان ده كه يته وه ..
 له ناويدا زيوى په سه ن و ساخته ش (مزه وهر) ده بينيت .

⁽¹⁰⁶⁾ روضة العقلاء ص : (102) وتفسير القرطبي : (13 / 26) .

برام له کوتاییدا ده لیم :

خۆت په یوه ست بکه به هاومه جلیس و براده ری خیر ویست و چاکه کار و ئەمەش له ناخی خۆتدا جیگیر بکه ، وه سوود ببینه له زانست و پرهوشت و کرده وه کانیاں ، وه خۆت پۆشنبیر بکه به بۆچوون و رینماییه کانیاں ، وه ئەوهش له بیر ناکه م که وا ده بیست صه بر و ئارام گرنتت یاد خه مه وه له سه ر ئەو ئازار دان و که م و کورپانه ی که له لایه ن هه ندیکیا نه وه ده یبیینیت به هۆی زالبوونی ناته واوی به سه ریانه وه ، هه روه ها به هۆی جیاوازی ته بیعته و پرهوشت و ئا کاریا نه وه .

وه به رده وام ئەم ئایه ته به یینه ره پیش چاوی خۆت و بیه یینه به سه ر لاپه ره کانی دلتدا که وا خوا ی گه وره تییدا فه رموویه تی : ﴿وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ دِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا﴾ [سورة الكهف] .

واته : ئارام بگره له گه ل ئەو که سانه دا که وا خوا ی په روه ردگاریان ده په رستن و لپی ده پارینه وه * به به یانیاں و ئیواران به مه به سستی

* مه به سستی ئەوه یه له گه ل که سانی خوا په رستدا تیکه ل ببه و هاوهرییه تی ئەو جوړه که سانه بکه و ته نها چا و بپره ئەوان و لا مه که ره وه به لای ئەوانه دا که بیئاگان له خوا و به رنامه پیروزه که ی .

په زامه نندی و پاداشتی په روه ردگاریان ، وه چاوه کانت تیمه په پینه
 لییان به مه به ست جوانی ژیانی دونهیا ، وه گوپرایه لی نه و که سانه
 مه که که وا بی ناگامان کردوون له یاد و بهرنامه که ی خوا و شوینی
 ناره زوی خویان که وتوون و بهرزه وندی که کانی دین و ژینی خویان له
 دست داوه و فه وتاندویانه .

داواکارم له خوی گه وره که وا هاومه جلیس و براده ری چاکه کار
 نه وانه ی دستمان ده گرن به ره و به خته وه ری دونهیا و دواپوژ بو من و
 نیوهش به نسیب کات ، وه کردنی چاکه و خیره کان و وازهینان له
 خراپه کانمان پی ببه خشیت ، وه بمانکاته کلیلی کردنه وه ی درگی
 چاکه و داخستنی خراپه ، وه هر هه موومان کوپکاته وه له جیگای
 په حمهت و میهره بانی خوی .. آمین .

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد

وعلی آله وصحبه أجمعین

ته واو بووم له وهرگیپانی نه م نامیلکه یه

له پیش نویژی مه غریبی پوژی شه ممه ریکه وتی :

1429 / 4 / 27 ك

2008 / 5 / 3 ن

(باوکی فیردهوس محمد عبد الرحمن لطیف) / که لار

(07701988623)

پاشکو :

باشترین ہاوری بیڈہنگ کتیبہ

و

ہہ لگرانی زانستی شرعی و پیرہ و کارانی سونہت باشترین ہاوری و ہاومہ جلیسن

بہ پینوسی

محمد عبد الرحمن لطیف

باشترین هاوهری بیدهنگ کتیبه

هه ندیک له دانایان وتویانه : (الکتاب خیر جلیس) واته : کتیب

باشترین هاومه جلیس و هاوهرییه .

وه شاعیریک وتویه تی :

وخیر جلیس المرء کتب تُفیده

عُلوماً و آداباً کعقل موند*

واته : باشترین هاومه جلیسی مرؤف کتیبانیکه که وه کو عه قلیکی

هیمن و له سه رخو چه ندین زانست و ئادابی پی ده گه یه نن .

به راستی کتیب نه و هاوهری بی دهنگه یه که وا دانایه تی و زانستی به

سوودی لیوه به دهست ده خهیت ، وه هه رگیز نهیندییه کانی زیانت

ئاشکرا ناکات و خیانهت و ناپاکیت له گه لدا ناکات .

هه روه ها وتراوه کتیب : (حاضر نفعه ، مأمون ضره ، ینشط

بنشاطک فینسطُ إلیک ، و یمَلُ بِمَلالکَ فینقبضُ عنک ، إن أدنیتهُ دنا ،

وإن أنایتُهُ نأی ، لا یغیک شرّاً ، ولا یفشی علیک سرّاً ، ولا ینمُ علیک ،

ولا یسعی بنمیمه إلیک)** .

واته : کتیب سووده کانی دهستبه جی و ئاماده یه ، بیوهی و

بی زیانه ، گورج ده بیته وه به گورج بوونه وهی تو بویه خویت بو

* بپروانه کتیبی : الثمار البانعة من الكلمات النافعة لاپه ره : (365 — 366) .

** تقیید العلم للخطیب البغدادي لاپه ره : (157) .

دهكاتوه ، وه بيزار ده بيٽ به بيزار بووني تو بوئه خوٽ
 لئ ده گريته وه و داده خريٽ ، ئه گهر نزيكى بكه يته وه لئ نزيك
 ده بيته وه ، وه ئه گهر دووري خه يته وه ئه ويش لئ دور ده كه ويته وه
 ، خراپه ي بوٽ ناويٽ ، نهيني يه كانت ئاشكرا ناكات ، هه وال و قسه ت
 ناگه يه نيٽ به كه ساني تر ، وه هي ئه وانيشت بو ناهينيٽ به مه به ستي
 تيكدان و ئاشووب گيران .

وه (الخطيب البغدادي) فه رمويه تي : (ومع ما في الكتب من
 المنافع العميمة ، والمفاخر العظيمة ، فهي : أكرم مال ، وأنفس
 جمال ، والكتاب آمن جليس ، وأسر أنيس ، وأسلم نديم ، وأفصح
 كليم)^(*).

واته : كتيب له گهل ئه وه شدا كه چه ندين سوودي گشتي و
 شانازي گهره ي تدايه بريتي يه له : به ريزترين مال و سامان ، به نرخ
 ترين جواني ، وه كتيب بيزان ترين هاومه جليسه ، نهيني پاريزترين
 (يان دلخوشكارترين) هاوهرپيه ، بيوه ي ترين هاوده مه ، پاراو ترين
 قه سه كه ره .

وه ئاموزگاريت ده كه م به وه ي كه وا : كتيب بكه يت به هاومه جليس
 و هاوهرپيت له كاتي ته نهايتدا :

^(*) تقييد العلم للخطيب البغدادي لاپه ره : (158) .

(قیل لرجل : مَنْ يُؤْنَسُكُ ؟ فُضِرْبَ عَلِي كَتْبِهِ وَقَالَ : هَذِهِ ، فَقِيلَ : مَنْ النَّاسُ ؟ فَقَالَ : الَّذِينَ فِيهَا^(*) .

واته : و تراوه به پیاویک : کی دلخوش و دلنه واییت ده کات ؟

ئه ویش دای به سه ر کتیبه کانیدا و وتی : ئه مانه .

وترا : له خه لکی ؟

وتی : ئه وانه ی که تییدان .

(وقیل لبعضهم : أما تستوحش ؟ فقال : يستوحش مَنْ مع الأُنسِ كله

؟ قیل : وما الأُنسِ كله ؟ قال : الكتب^(*) .

واته : و تراوه به هه ندیک : هه ست به ته نهایی و دابران و

سامناکی ناکهیت ؟ ئه ویش وتی : ئایا که سیک هه یه هه ست به

ته نهایی و دابران و سامناکی بکات که وا له گه ل هه موو هاوهریکاندا .

وترا : ئه و هه موو هاوهریپانه کین ؟

وتی : کتیبین .

(وقال بعض الوزراء : يا غلام ائتني بأُنسِ الخلوّةِ ومَجْمَعِ السَّلوةِ ،

فَطَنَّ جُلُساؤُهُ أَنَّهُ يَسْتَدْعِي شَرَاباً ، فَأَتَاهُ بِسَفَطٍ فِيهِ كُتُبٌ^(*) .

واته : هه ندیک له وه زیره کان وتویه تی : ئه ی خزمه تکار هاوهری

ته نهایی و کۆکه ره وه ی دلنه وایی و خه م ره وینه ره وه م بو بیینه .

^(*) تقييد العلم للخطيب البغدادي لاپه ره : (163) .

هاومه جلیسه کانی و گومانیان برد که و داوای خوارنده وه یه ک

ده کات .

ئه ویش : سه به ته یه کی بو هیئا کتییی تیدا بوو .

وه (شفیق بن ابراهیم البلخی) فه رموییه تی : (قلنا لابن المبارک :
إذا صلیت معنا لم لا تجلس معنا ؟ قال : أذهب فأجلس مع التابعین
والصحابه ، قلنا : فأین التابعون والصحابه ؟ قال : أذهب أنظر فی علمی
فأدرک آثارهم وأعمالهم ، ما أصنع معکم ؟! أنتم تجلسون تغتابون الناس
، فإذا کان سنة مائتین فالبعد من کثیر من الناس أقرب إلى الله تعالی ، فر
من الناس کفرارک من الأسد ، وتمسک بدينک ، یسلم لک لحمک
ودمک) (*).

واته : وتمان به (عبد الله بن المبارک [118 — 181ک]) : بو

چی کاتیک نویت ته و او کرد له گه ل ئیمه دا دانا نیشیت له گه لماندا ؟

ئه ویش فه رموی : ده روم له گه ل شوینکه وتوان و هاوه لانی
پیغه مبهردا ﷺ داده نیشتم ، وتمان : ئه ی شوینکه وتوان و هاوه لانی
پیغه مبهردا ﷺ له کوین ؟

فه رموی : ده روم سهیری زانسته که م ده که م و ده گه م به

شوینه وار و کرده وه کانیان ، چی بکه م له گه ل ئیوه دا ؟!

(*) تقييد العلم للخطيب البغدادي لاپه ره : (164) .

ئیوه داده نیشن غه بیه تی خه لکی ده کهن ، جا خو ئه گهر بگاته
سالی (200) دووسه د ئه وا دوور که وتنه وه له زۆرینه ی خه لکی نزیك
ترت ده کاته وه له خوای گه وره ، را بکه له ده ست خه لکی وه کو چۆن
را ده کهیت له ده ست شیّر ، وه په یوه ست بیه به دینه که ته وه و
دهستی پیوه بگره ئه وا گوشت و خوینه کهت بیوه ی ده بیّت .

وه (محرز بن جبیر المروزی) فه رموویه تی : (قیل لابن المبارک : یا أبا
عبد الرحمن لو خرجتَ فجلستَ مع أصحابك ، قال : إني إذا كنتُ في
المنزلِ جالستُ أصحابَ مُحَمَّدٍ ﷺ — يعني النظر في الكتب —) (*).

واته : وترا به (عبد الله بن المبارک) : ئه ی باوکی عبد الرحمن بو
ده رناجیت له گه ل هاوهرییکانتدا دابنیشیت ، ئه ویش فه رمووی : من
ئه گهر له مالدا بم ئه وا له گه ل هاوه لانی (مُحَمَّد) دا ﷺ داده نیشتم ، واته
: سهیری کتیب ده که م .

وه (عبد الحمید التوزی) فه رموویه تی : (الكتابُ نديم ، عهدُ
وفائه قديم ، الكتابُ مُنادِم ، ليس مَنْ نادَمَه بنادم ، الكتابُ حميم ، خيره
عميم ، الكتابُ أخٌ غيرُ خَوَّان ، فتفرَّد عن الإخوان ، الكتابُ سميرٌ ، سليمٌ
الظاهر والضمير) (**).

(*) تقييد العلم للخطيب البغدادي لاپه ره : (163) .

(**) تقييد العلم للخطيب البغدادي لاپه ره : (162) ، وه پروانه کتیبی : إيقاظ السهمة
لطلبة علم الكتاب والسنة لاپه ره : (39 — 40) .

واته : کتیب هاو ده م و هاوهر پيه ، به لینی وه فاداری دیرینه ، کتیب رادییت له سه ری ، نه و که سه ش که راهات له سه ری هه رگیز به شیمان نابیته وه ، کتیب هاوهر لی دلسوز و گیانی به گیانی یه ، خیره کانی گشتی یه ، کتیب برایه و خیانهت کار نی یه ، بویه ته نها بهروه له گه لیدا بی له براده ران ، کتیب هاوهر و هاوهر پازی شه و گاره ، روالهت و ناوهر پوکی بیوه یه .

مه به ستیش به وشه ی (کتیب) لیره دا نه و کتیبه یه که زانستی به سوود و راست و په سه نی له خو گرتبیت ، زانستیک که سوودی دین و ژینی تیدا به رقه رار بیت ، ناشکراشه که (زانستی شهرعی) سهروه ری هه موو زانسته به سوده کانه و به خته وه ری ژین و دینی پیوه به نده .

پیناسه ی زانست :

1 - ئیمامی (محمد بن عبد الوهاب) فه رموویه تی : (العلم هو : معرفة الله ومعرفة نبيه محمد ﷺ ومعرفة دين الإسلام بالأدلة) .

واته : زانست بریتی یه له : ناسینی خوا و ناسینی پیغه مبه ره که ی (محمد ﷺ) و شاره زا بوونه له ئایینی ئیسلام به به لگه وه .

2 - وه پیشه وا (ابن القیم) فه رموویه تی : (العلمُ قال اللهُ قال رسولُهُ قال الصحابةُ ...) .

واته : زانست بریتی یه له : فه رمووده ی خوا و فه رمووده ی پیغه مبه ر و فه رمووده ی صه حابه ...

3 - وه ئیمامی (الأوزاعی) فهرموویه تی : (العلم ما جاء عن أصحاب مُحَمَّد ﷺ ، وما لم یجیء عن أصحاب مُحَمَّد ﷺ فلیس بعلم) .
 واته : زانست ئه وهیه که له صهحابه کانی پیغه مبهروه (ﷺ)
 هاتبیت ، وه ئه وهی که له صهحابه کانی پیغه مبهروه (ﷺ)
 نه هاتبیت ئه و علم و زانست نیه .

4 - وه ئیمامی (شافعی) فهرموویه تی :
 (كُلُّ الْعِلْمِ سِوَى الْقُرْآنِ مَشْغَلَةٌ
 إِلَّا الْحَدِيثَ وَالْأَفْقَةَ فِي الدِّينِ
 الْعِلْمُ مَا كَانَ فِيهِ قَالَ حَدَّثَنَا
 وَمَا سِوَى ذَلِكَ وَسِوَى الشَّيَاطِينِ) .
 واته : هه موو زانسته کان جگه له **قورئان** خو خه ریک کردنه ..
 ته نها **فهرمووده و تیگه یشتن و شارمزا بوون له دین** نه بیت .
 زانست ئه وهیه که تییدا بو تریت پیغه مبهر (ﷺ) فهرموویه تی و
 جگه له مهش هه مووی وه سو هسه ی شهیتانه .

5 - وه ئیمامی (ابن حجر العسقلانی) فهرموویه تی : (الْمُرَادُ بِالْعِلْمِ : الْعِلْمُ الشَّرْعِيُّ الَّذِي يُفِيدُ مَعْرِفَةَ مَا يَجِبُ عَلَى الْمَكْلُفِ مِنْ أَمْرِ عِبَادَاتِهِ وَمُعَامَلَاتِهِ ، وَالْعِلْمُ بِاللَّهِ وَصِفَاتِهِ ، وَمَا يَجِبُ لَهُ مِنَ الْقِيَامِ بِأَمْرِهِ ، وَتَنْزِيهِهِ عَنِ النَّقَائِصِ ، وَمَدَارُ ذَلِكَ عَلَى التَّفْسِيرِ وَالْحَدِيثِ وَالْفَقْهِ) "فتح الباري شرح صحيح البخاري" : (1 / 187) .

واته : مبهست به زانست : زانستی شهرعییه که سودی
 شاره زابوونی تیدایه له وهی که پیویسته له سهر هه موو موسلمانیکی
 ئهرك له سهر (تهکلیم لیکراو) له بواری ئاینه کهیدا له په رسته کانی و
 له هه لاس و کهوته کانیدا ، وه زانیاری دهر باره ی خوی گه وره و
 سیفه ته کانی و ئه وهی که پیویسته له سهری له پیئاوی ئه ودا پیی
 هه لیسیت له فرمانه کانی و پاک راگرتنی له که م و کورپی ، وه هه موو
 ئه وانه ش راوه ستاون له سهر : تهفسیر و فقه و فهرمووده .

هه لگرانی

زانستی شهرعی و پهیره و کارانی سوننهت باشتین هاویری و هاومه جلیسن

باشترین هاویری و هاومه جلیس و برادر بۆ مرؤف ئه و که سانه ن
 که و دوو شتیان تیدا به دی ده کریت (زانستی به سوود و کردوهی
 چاک / العلم النافع والعمل الصالح) ، ئه مهش ته نها و ته نها له
 (هه لگرانی زانستی شهرعی و پهیره و کارانی سوننهت) دا ئه وانه ی که
 حه ق و راستیه کان ده زانن و کرده وه شی پیده که ن (يعلمون الحق
 ويعملون به) ده بینیه وه .

خوی گه وره بۆی دیاری و دهست نیشان کردوین باشتین
 هاویری کین و به چیش له گهل ئه واندا ده بین ، ئه ویش له م ئایه ته دایه

که تیدا فه رموییه تی: ﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ [سورة النساء] .

واته : هه ره که سیک گوپرایه لی خوا و پیغه مبهه بکات نه و له گه ل نه و که سانه دا ده بیته که خوا نیعمه تی خوئی پی به خشییون له پیغه مبهه ران و راستگویان و شه هیدان و پیاوچاکان ، وه نه وانه ش **باشترین هاویرین** .

له بهر گرنگی و بایه خی نه م بابه ته ده بینین خوی گه وره فیبری کردوین که وا له نویژه کانماندا به لایه نی که مه وه رۆژانه چه قده (17) جار داوای لی بکه بین هیدایه تمان بدات و رینماییمان بکات بو سه ر ریگای نه وانه ی نیعمه تی خوئی پی به خشییون که باشترین هاویرین :

﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٢﴾﴾ [سورة الفاتحة] .

واته : خوی به رینماییمان بکه بو سه ر ریگای پاست .. ریگای نه وانه ی که نیعمه تی خوئی پی به خشییون ، نه که نه وانه ی که لییان تووره بوییت و نه که نه وانه ش که گومرا بوون⁽¹⁾ .

(1) پیغه مبهه ری خوا (ﷺ) فه رموییه تی : ((السمغضوب عليهم اليهود والضالين النصارى)) سلسله الأحادیث الصحيحة رقم : (3263) .

هوی تووره بوونی خوا له جووله که کان دهگه ریته وه بوئه وهی که
 نهوان زانستیان پی بوو به لام کرده وهیان پی نه ده کرد !

وه هوی گومرا بوونی گاوره کانیش دهگه ریته وه بوئه وهی که
 نهوان کرده وهیان ده کرد به لام به بی زانست !

به لام نه وانهی که خوا نیعمه تی خوئی پی به خشیون له (پیغه مبه ران
 و راستگزیان و شه هیدان و پیاوچاکان) زانستی به سوودیان پی بووه
 و له هه مان کاتدا کرده وهی چاکیشیان کردووه به و زانسته به سووده
 ، بویه خوی گه وره نه و ریزه ی لی ناون و فه رمانی به ئیمه ش
 کردووه که داوای لییکه یین رینماییمان بکات بو سه ر پیگا راسته که ی
 نهوان بوئه وهی ببین به هاوهری نهوان له دنیا و قیامه تدا .

* یه کی که له پیشه وایانی سه له ف (ابن شوذب) په حمه تی خوی
 لیبیت فه رموویه تی : (إِنَّ مِنْ نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَى الشَّابِّ إِذَا نَسَكَ أَنْ يُؤَاحِيَ
 صَاحِبَ السُّنَّةِ يَحْمِلُهُ عَلَيْهَا)⁽²⁾.

واته : به راستی هه ندیک له نیعمه ته کانی خوا به سه ر گه نجه وه له
 کاتیکدا پیده گات نه وه یه که براده ریته که سی که له هه لگرانی سوننه ت
 بکات بوئه وهی په روه رده ی بکات له سه ری .

واته : نهوانه ی که خوا لییان تووره بووه بریتین له جووله که ، وه نهوانه ی که
 گومرا بوون بریتین له گاوره کان .
⁽²⁾ شرح أصول السنة للالکائی رقم : (31) .

* یه کیکی تر له پیشه وایانی سه له ف (أیوب السخنیانی)
 په حمه تی خوای لیبت فه رموییه تی : (إِنَّ مِنْ سَعَادَةِ الْحَدَثِ
 وَالْأَعْمَى أَنْ يُوقَّهَ مَا لِلَّهِ لِلْعَالَمِ بِالسُّنَّةِ)⁽³⁾.

واته : به راستی به خته وهری گه نیج و که سیک که زمانی عه ره بی
 نه زانیت له وه دایه که خوا زانایه کی شاره زا به سوننه تی بو ری کجخات
 که تی بیگه یه نیت و په روه رده ی بکات له سه ری .

له مه وه بو مان روون و ناشکرا ده بیت که وا هاوهرییه تی کردنی
 شاره زایان به سوننه تی پیغه مبه ر (ﷺ) و شوینکه وتوانی نه وانیه که
 به رده وام داکوکی ده کن له زیندوو کردنه وه و په پره و کردنی
 سوننه ته کان کاریگه ری به رچاویان هیه له سه ر ژیان و داهاتووی
 لاوان بو یه زانایانی پیشین زور بایه خیانی پی داوه و جهختیان له سه ر
 کردووه ته وه ، چونکه به هاوشیوه ی نه م جوړه هاوهرییه تی و
 براده رییه تی خوای گه وره گومرایان پرگار ده کات و هیدایه تی
 لارییوان ده دات بو سه ر ریگای راست که بریتی یه له زانستی به
 سوود و کرده وه ی چاک .

⁽³⁾ شرح أصول السنة للالکائی رقم : (30) .

زانستی به سوود و کردهوی چاک

په یامی پیغه مبه رمانه (ﷺ)

خوای په روه ردگار فه رموویه تی : ﴿ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴾ [سورة التوبة : 33 ، وسورة الصف : 9] .

هه روه ها فه رموویه تی : ﴿ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴾ [سورة الفتح : 28] .

واته : خوای په روه ردگار پیغه مبه ره که ی نار دووه به (پینمایي) و دین داری راسته قینه) بۆ نه وهی دینه که ی سه رکه ویت به سه ره موو دین و ثابینه کانی تر دا نه گهر چی موشریک و هاوه ل بریاده ره کانیش پییان ناخوش بیت ، وه خواش به سه بییت به شاهید .

ئیمامی (ابن کثیر) فه رموویه تی : (فألهدى هو العلم النافع ، ودين الحق هو العمل الصالح)⁽⁴⁾ .

⁽⁴⁾ تفسیر ابن کثیر : (4 / 171) .

سودیک : ئیمامی (ابن کثیر) له ته فسیری ئه م ئایه ته دا : ﴿ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾ [سورة الأحقاف] فه رموویه تی : ﴿ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ ﴾ له بیروباوه پ و هه واله کانددا ، ﴿ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾ له کرداره کانددا ،

واته : (پینمای) بریتییه له : زانستی به سوود (العلم النافع) ... (دین داری راسته قینه ش) بریتییه له کرده وهی چاکه (العمل الصالح) .

هروه ها فهرموویه تی : (فَالْهُدَىٰ هُوَ مَا جَاءَ بِهِ مِنَ الْإِخْبَارَاتِ الصَّادِقَةِ وَالْإِيمَانِ الصَّحِيحِ وَالْعِلْمِ النَّافِعِ ، وَدِينِ الْحَقِّ هُوَ الْأَعْمَالُ الصَّالِحَةُ الصَّحِيحَةُ النَّافِعَةُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ)⁽⁵⁾ .

واته : (الهُدَىٰ / پینمای) بریتییه له وهی که پیغمبر ﷺ پیی هاتووه : له هه واله راسته کان و باوهری دروست و زانستی به سوود ، (وَدِينِ الْحَقِّ / دین داری حهق و راسته قینه) بریتییه له کرده وه چاک و راست و به سووده کان له دونیا و دواروژدا .

چونکه قورئان دوو شتی تیدایه : هه وال و داواکاری ، جا هه واله کانی راستن و داواکاریه کانیشی دادپهروه رانه ن ، ههروه ک چوون خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿ وَكَمَّتْ كَمَّتْ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا ﴾ .

وه ههروه ها فهرموویه تی : ﴿ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ ﴾ فَالْهُدَىٰ هُوَ الْعِلْمُ النَّافِعُ ، وَدِينِ الْحَقِّ هُوَ الْعَمَلُ الصَّالِحُ ، به هه مان شیوه جنوکه کانیش ووتیان : ﴿ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ ﴾ واته : پینمای دهکات بو حهق (له بیروباوهردا / فی الاعتقادات) ، ﴿ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾ واته : پینمای دهکات بو ریگای راست (له کرداره کاندنا / فی العمليات) .

⁽⁵⁾ تفسیر ابن کثیر : (2 / 135) عند تفسیر الآیة (33) من سورة التوبة .

وه هه روه ها فه رموویه تی : (هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ أَي بِالْعِلْمِ النَّافِعِ وَالْعَمَلِ الصَّالِحِ ، فَإِنَّ الشَّرِيعَةَ تَشْتَمِلُ عَلَى شَيْئَيْنِ :

علم و عمل ، فالعلم الشرعي صحيح ..
والعمل الشرعي مقبول⁽⁶⁾.

واته : مه به ست به (الهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ) بریتیه له زانستی به سود و کرده وهی چاک ، چونکه شه ریه تی ئیسلام دوو شتی له خو گرتوهه :
زانست و کرده وه ، جا زانستی شه رعی پاسته ..
وه ته نها کرده وهی شه رعیش و هه رده گرتیت .

* شیخ (عبد الرحمن السعدي) په حمه تی خواى لیبیت
فه رموویه تی : (صُحْبَةُ الْأَخْيَارِ : تَوْجِبُ الْعُلُومَ النَّافِعَةَ ، وَالْأَخْلَاقَ الْفَاضِلَةَ ، وَالْأَعْمَالَ الصَّالِحَةَ ، وَصِحْبَةَ الْأَشْرَارِ تَحْرِمُ مِنْ ذَلِكَ أَجْمَعُ)⁽⁷⁾.
واته : هاورییه تی کردنی چاکه کاران : زانسته به سووده کان و په وشته جوانه کان و کرداره چاکه کان مسوگه رده کات ، وه
هاورییه تی کردنی خرابه کاران له هه موو ئه وانه بی به ش و مه حرومت
ده کات .

⁽⁶⁾ تفسیر ابن کثیر : (4 / 204) عند تفسیر الآیة (28) من سورة الفتح .

⁽⁷⁾ بهجة قلوب الأبرار ص : (226) .

* له کۆتاییدا ده لئیم :

ئایا پیت خو شه له گه ل کام له مانه دا بیت :

الرحمن	یان	الشیطان
أهل الإيمان	یان	أهل الكفر
أهل التوحيد	یان	أهل الشرك
أهل السنة	یان	أهل البدعة
أهل الطاعة	یان	أهل المعصية
الأبرار	یان	الفجار
أصحاب اليمين	یان	أصحاب الشمال
أصحاب الجنة	یان	أصحاب النار

﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٣﴾ وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿١٤﴾﴾ [سورة الانفتار].

﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿١٥﴾﴾

﴿فَمَنْ رُحِّخَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ﴿١٨٥﴾﴾ [سورة آل عمران].

﴿لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ : ﴿١٨٦﴾﴾

﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾﴾ [سورة الحشر].

له بهر شه مه کاني ودرگير

- 1 - سن بنچنه کهي بيروباوهر و به لکه کانيان - چاپي پينجه م - .
- 2 - بيروباوهرت ودرگره له قورنان و سوننه ت - چاپي يازده يم - .
- 3 - پوخته يه ک له بيروباوهرې نيسلامه تي - چاپي پينجه م - .
- 4 - کورته يه ک له فيقهې سوننه ت و قورناني نازيز ، که بريتي يه له ودرگيراني کتبيي :
(الوجيز في فقه السنة والكتاب العزيز) - تاماده ده کريت بق چاپ - .
- 5 - براي ته نيوان موسلمانان ... - چاپي پينجه م - .
- 6 - له گه ښ کيدا داده نيشيت و هاوړيپه تي کن ده کييت ؟ - چاپي مه شتم - .
- 7 - چوښتي قورباني کردن له سهرده مي پينغه مبهردا (ﷺ) - چاپي چواره م - .
- 8 - کاتي پارشيو و بهر بانگ کردن له سهرده مي پينغه مبهردا (ﷺ) - چاپي چواره م - .
- 9 - حوکم و نادابه کاني قهرزدان و قهرزکردن و قهرزدانه وه ... - چاپي يه کم م - .
- 10 - فه توای گه وره زاناياني هاوچهرخي نه هلي سوننه و جماعه سه باره ت به حوکمي
حزبايه تي و جياوازي و پارچه پارچه گه رييتي - چاپي دووه م - .
- 11 - گه رانه وه بولا زاناياني نه هلي سوننه پاريزره له تياچوون و گومر ايوون -
چاپي يه کم م - .
- 12 - له نيسلامدا چه ندين گروپ و حيزب نيبه به لکو کومه ئي موسلمانان و خه ليفه هه يه -
چاپي يه کم م - .
- 13 - حوکمي کومه ښ و حزيه نيسلاميه کان له نيو کومه نگاي موسلماناندا / فه توای
ههردوو شيخ : (ابن باز) و (ابن العثيمين) - چاپي يه کم م - .
- 14 - زنجيره ي نافرته له ساپه ي نيسلامدا :
يه کم م : نافرته تان و فيربووني زانستي شرعي - چاپي شه شتم - .
دووه م : زانا ترين نافرته تي دونيا - چاپي شه شتم - .

- اسی یه م : له دایک بوونی کچان و سه رهه ئدانه وهی خه صله تیکی سه رده می نه فامی و جاهلی له سه دهی پیشکه وتووی بیست و یه کدا ۱۱۱ - چاپی شه شه م .
- 15 - نایا له م ده رگایه ت داوه ؟ (پارانه وه له خواص پهروه ردگار) - چاپی پینجه م .
- 16 - فه زل و گه وره یی و حوکه کانی ده روژی یه که می مانگی حاجیان له سوننه تی پیروزی پیغه مبه ردا (ﷺ) - چاپی شه شه م .

له بلاو کراوه کانی مالپه پری ئیمان وهن

www.iman1.com

هه میشه له گه لمان بن بوئوی بوونه وهی ئیمان وهن

imanonekurd@yahoo.com